

**TURUN
YLIOPISTO**

Matemaattis-luonnontieteellinen
tiedekunta

Sosiaalinen segregaatio Turussa

postinumerotaluekohtaiseen dataan perustuva tutkimus

Oskar Strauss

Maantiede (linja)

LuK-tutkielma

Laajuus: 6 op

9.5.2024

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

LuK-tutkielma

Pääaine: Maantiede

Tekijä(t): Oskar Strauss

Otsikko: Sosiaalinen segregatio Turussa – postinumeroaluekohtaiseen dataan perustuva tutkimus

Ohjaaja(t): Lauri Hooli

Sivumäärä: 39 sivua

Päivämäärä: 9.5.2024

Kaupunkien sosiaalinen segregatio on maailmassa yleistynyt ilmiö, joka johtuu megatrendien kuten urbanisaatiosta ja tulotasoerojen kasvusta. Kaupunkien eri alueet erilaistuvat ja eriytyvät toisistaan synnyttäen asukkaiden välistä eriarvoisuutta kaupunkitilassa. Nämä elintasoerot polarisoivat yhteiskuntaa ja johtavat siihen, että huono-osaisuuden eri muodot voimistuvat ja kasautuvat samoille alueille. Suomessa on myös havaittu sosiaalista segregatiota, Turun seudulla tulotasoihin perustuva segregatio on voimistunut 2000-luvulla. Tilastokeskuksen tuottama Paavo – postinumeroalueinen avoin tieto -tilasto, koostuu koko Suomen postinumeroalueista ja niiden sosioekonomisista muuttujista. Käytin tätä aineistoa tutkiessani tilastollisin menetelmin sosiaalista segregatiota Turussa. Käytin muuttujina tutkimuksessani aiemman kirjallisuuden pohjalta valittuja sosiaalista segregatiota indikoivia tietoja. Näitä olivat ennen kaikkea keskitulot, koulutustaso, yhden vanhemman lapsiperheet ja työttömät.

Karsin aineistosta ensin kaikki muut Turun postinumeroalueet pois, paitsi kolmen matalimman ja kolmen korkeimman tulotason postinumeroalueet. Tulotasoiltaan kolme matalinta aluetta olivat Pansio ja Perno, Pahamiemi sekä Iso-Heikkilä. Kolme tulotasoiltaan korkeinta aluetta olivat Hirvensalo, Kakskerta ja Pitkämäki. Alueiden väestörakenteessa nähdään selkeästi eroja, ei vain korkean ja matalan tulotason alueita vertaillen, vaan myös koko Turun keskiarvoon verraten. Myös koulutus tasossa huomataan selkeästi, miten matalan tulotason alueilla suurempi osa väestöstä on käynyt vain ensimmäisen asteen tutkinnon, kuin korkean tulotason alueilla. Tuloksista saadaan selville, että Turun asuinalueiden välissä on selkeästi huomattavissa sosiaalista segregatiota. Alueet eivät eroa vain toisistaan, vaan korkean tulotason alueet ja matalan tulotason alueet eroavat myös Turun keskiarvosta. Matalan tulotason alueille kasautuu siis useita huono-osaisuuden muotoja ja nämä kolme aluetta ovat myös maantieteellisesti lähekkäin toisiaan.

Avainsanat: sosiaalinen segregatio, Turku, aluevertailu, tuloerot, koulutustaso, yksinhuoltaja perheet, työttömyys

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Sosiaalinen segregatio	8
2.1	Työttömät ja yksinhuoltajaperheet sosiaalisen segregatian indikaattoreina	12
2.2	Koulutustaso	13
2.3	Tulotaso	14
3	Aineisto ja menetelmät	17
3.1	Paavo – postinumeroalueinen avoin tieto	17
3.2	Menetelmät	18
4	Turku tutkimusalueena	21
5	Tulokset	23
5.1	Tulotasoiltaan kolme matalinta ja kolme korkeinta postinumeroaluetta	23
5.2	Mistä sosioekonomisista ryhmistä alueet koostuvat	24
5.2.1	Työttömät ja työlliset	24
5.2.2	Yhden vanhemman lapsiperheet	25
5.2.3	Muut arvot	26
5.2.4	Turun kaupunginosien koulutusosat	28
		29
6	Keskustelu	30
7	Johtopäätökset	34
	Lähteet	36

1 Johdanto

1980-luvusta lähtien globalisaatio, työmarkkinoiden rakennemuutos ja talouden liberalisoiminen ovat johtaneet nouseviin tulojen ja varallisuuden epätasa-arvoon ympäri maailmaa. Näillä epätasa-arvon nousevilla tasoilla on vaikutuksia kaupunkien sosiaaliseen ja alueelliseen organisointiin, sillä epätasa-arvolla on myös alueellinen jalanjälki sosioekonomisen segregaatian muodossa (van Hamm ym. 2021, 4).

Segregaatio on kaupunkialueiden välistä alueellista eriytymistä, joka voi määräytyä monien eri muuttujien mukaan, kuten tulotason, työttömyyden, koulutustason tai etnisyyden (Saikkonen ym. 2018). Van Hammin ynnä muiden (2021) mukaan yleisesti epätasa-arvon ja segregaatian tasot ovat korkeampia matalan tulotason valtioiden kaupungeissa, mutta niiden tasot kasvavat nopeammin korkean tulotason valtioiden kaupungeissa. Van Hammin ynnä muiden (2021) tutkimusten mukaan korkean tulotason ja matalan tulotason asukkaiden välinen asumisen segregaatio on voimistunut Euroopassa viimeisten vuosikymmenten aikana. Tätä ohjaa muun muassa asumispreferenssit. Korkeamman tulotason ihmiset asuvat yleensä halutummilla alueilla ja matalan tulotason ihmiset asuvat alueilla, joissa on halpa asua ja jotka ovat usein vähemmän haluttuja. Tällä on vaikutuksia muun muassa kaupungin sosiaaliseen kestävyteen ja asukkaiden mahdollisuuksiin saada esimerkiksi tarvittava koulutus tai työllistyä (van Hamm ym. 2021).

Sosiaalista segregaatiota kaupungeissa ja kaupunkialueilla on tutkittu runsaasti (esim. Saikkonen ym. 2018, van Hamm ym. 2021 ja Kortteinen & Vaattovaara 2015). Yleinen mielipide on ollut, että kaupunkien sosiaalinen segregoituminen on negatiivinen ilmiö. Alueen hoidon laiminlyönnillä ja alueen rappeutumisella voi saada aikaan alueen syöksykierteen kohti suurempaa segregaatiota ja huono-osaisuutta. Fyysisesti rappeutunut ympäristö laskee alueen hintoja ja asumisviihtyisyyttä, sekä madaltaa kynnystä ilkeiltä ja epäsiisteyteen heikentäen viihtyisyyttä entisestään (Rasinkangas 2013). Alueen hintatason lasku johtaa asukasrakenteen muutokseen, joka taas voi johtaa alueen palveluiden hiipumiseen maksukykyisen väestön kaikutessa (Rasinkangas 2013). Tämä syöksykierre vaikeuttaa segregaatian korjaamista ja voimistaa segregaatian otetta yhteiskunnassa periytyen sukupolvelta toiselle.

Tutkimukseni liittyy sosiaaliseen segregatioon, koska vertailen erilaisten muuttujien avulla tulotasoiltaan erilaisia alueita Turussa. Olen valinnut sosioekonomiset muuttujat aiemman

sosiaalista segregatiota käsittelevän kirjallisuuden pohjalta. Tulokseni ovat sosiaalisen segregatiion kontekstiin liittyvää tilastollista ja määrällistä aineistoa.

Turku on kaupunki Varsinais-Suomessa, ja sen väkiluku on 202250 (Turku.fi, Turku-tieto). Turun kaupunkialueen sosiaalisesta segregatiosta on tehnyt tutkimuksia muun muassa Jarkko Rasinkangas (2013), joka löysi esimerkiksi, miten Turun kaupunkialueella hyvätuloiset ja korkeakoulutetut muuttavat Turusta ympäryskuntiin. Turkua, Tamperetta ja Helsinkiä vertaillen Saikkonen ynnä muut (2018) saivat selville, että etninen segregatio on Turussa voimakkainta, eli eri etnisten ryhmien edustajat asuvat yleisimmin erillään toisistaan. Lisäksi tulotasojen mukainen segregatio on Turussa ja Tampereella voimistunut 2000-luvulla. Valitsin Turun tutkimukseeni, sillä se on merkittävä kaupunki Suomessa, ja sen väkiluku kasvaa jatkuvasti, ja koska sen sisäisten alueiden välisestä segregatiosta ei löytynyt vielä kovin paljon tutkimuksia.

Tavoitteenani on vertailla tulotasoiltaan erilaisia alueita Turussa tutkimalla niiden sosioekonomista väestörakennetta. Tällä pyrin osoittamaan, miten sosiaalinen segregatio näyttäytyy Turun alueella Paituli-aineistojen ja aiemman kirjallisuuden avulla. Pyrin samalla selvittämään mille alueille Turussa huono-osaisuus ja hyväosaisuus ovat kasaantuneet.

Tutkimuksessani vastaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1) Miten sosiaalinen segregatio näyttäytyy Paituli-aineiston perusteella Turun kaupungin postinnumeroalueiden tuloeroissa?
 - a) Mitkä ovat Turun kolme korkeimman tulotason postinnumeroaluetta?
 - b) Mitkä ovat Turun kolme alhaisimman tulotason postinnumeroaluetta?
- 2) Miten tulotasoltaan erilaisten postinnumeroalueiden asukasrakenne koostuu ja kuinka ne poikkeavat toisistaan?
 - a) Millaisista sosioekonomisista ryhmistä ja väestöllisistä muuttujista alueet koostuvat?
 - b) Millainen on väestön koulutustaso näillä postinnumeroalueilla ja kuinka ne eroavat toisistaan?

Vastaan tutkimuskysymyksiini käyttäen Paituli-palvelusta ladattua Suomen Tilastokeskuksen tuottamaa Paavo – postinnumeroaluekohtaista dataa. Tutkin aineistoja määrällisillä tutkimuksilla

käyttäen tilastollisia- ja paikkatietoanalyyseja. Apusovelluksina käytän Excel-
taulukkolaskentasovellusta ja ArcGIS-paikkatietosovellusta.

2 Sosiaalinen segregatio

Termillä segregatio tarkoitetaan yleisesti ottaen ilmiötä, jossa erotellaan ja syrjitään ihmisiä tiettyjen ominaisuuksien, kuten rodun, uskonnon, kansalaisuuden, kielen tai varallisuuden mukaan (Rasinkangas 2013). Segregatio voi olla lakiin perustuvaa asukkaiden erottelua eli segregoimista, tai tapaan perustuvaa, vapaaehtoista segregoitumista (Rasinkangas 2013). Rasinkangas (2013) kertoo pakollisen erottelun olevan ihmisten ominaisuuksiin, kuten uskontoon tai etnisyyteen perustuvaa erottelua tai syrjintää. Vapaaehtoinen segregoituminen voi taas perustua esimerkiksi asumismieltymyksiin tai haluun asua saman sosiaalisen tai ekonomisen ryhmän edustajien kanssa. Segregatio linkittyy moneen eri epätasa-arvon ulottuvuuteen, kuten riittämättömään koulutukseen, huonoon terveyteen sekä työpaikkojen puutteeseen (Nijman & Yehua 2020). Sosiaalitieteellisesti orientoituneissa kaupunkitutkimuksissa segregatiolla on viitattu asumisperusteiseen maantieteelliseen segregatioon (Rasinkangas 2013). Segregatio on siis kaupunkialueiden sisäisen väestörakenteen alueellista eriytymistä (Saikkonen ym. 2018). Myös yksi segregatian määritelmä on Ramos Lobaton (2021) mukaan erilaisista yhteiskunnallisista asemista tulevien ihmisten epätasainen jakautuminen kaupungeissa. Hän mainitsee myös yhtenä segregatian osatekijänä väestön ikärakenteen. Segregatiota voidaan myös luonnehtia sosiaalisen eriarvoisuuden tilalliseksi ilmentymäksi ja se on aina suhteellista, maantieteellinen alue ei itsessään voi olla segregoitunut, vaan se on sitä suhteessa muihin (Seppänen & Rusanen 2000).

Nijman & Yehua (2020) mukaan maailman uusi taloudellinen järjestelmä on 2000-luvulla lisännyt kaupunkien epätasa-arvoa kolmella tavalla. Ensimmäinen on suurempi työvoiman kahtiajako ja toimeentulokuilujen syveneminen. Toisena he mainitsevat kaupunkien väliset epätasa-arvoisuudet, etenkin jakautumisen kasvaviin ja kutistuviin kaupunkiin. Kolmas ja viimeinen tapa, jonka he mainitsevat, on keskeisten kaupunkien ja kaupunkikeskusten elvyttäminen, joka on muuttanut kaupungit enemmän poissulkeviksi alkuperäisiä asukkaita kohtaan. Tämän mukana on tullut myös lisääntyvää asukasryhmien kerääntymistä saman sosioekonomisen ryhmän alueille ja epätasa-arvoisuuden kasvua eri kaupunkialueiden välillä. Eriarvoisuuden kasvu ja etenkin tuloerojen laajentuminen on havaittavissa kaikissa hyvinvointivaltioissa. Rikkaiden ja köyhien välinen kuilu on kasvanut 1980-luvulta lähtien, eikä talouskasvu ole enää heijastunut tuloerojen tasoittumisena. Samalla suomalaisessa yhteiskunnassa on havaittu periytyvää köyhyyttä (Rasinkangas 2013). Gong ja muut (2012) kertovat periytyvän huono-osaisuuden olevan yksilön vanhempien rajoittuneiden

taloudellisten, sosiaalisten ja/tai asenteiden aiheuttamaa sukupolvelta toiselle siirtyvää haittaa. Ottaen huomioon vielä sen, että ihmiset haluavat usein asua samoilla alueilla saman sosioekonomisen ryhmän edustajien kanssa voidaan olettaa kaupunkialueiden eriytymisen voimistuvan (Rasinkangas 2013).

Saikkosen ym. (2018) mukaan sosiaalisen kestävyuden ulottuvuus kestävä kehityksen kirjallisuudessa ja toimenpiteissä on jäänyt sivurooliin. Tämä voi olla osasy syy väestöryhmien ja alueiden sosiaalisten erojen lisääntymiseen, mikä on parin viimeisen vuosikymmenen aikana voimistunut yhteiskunnallisessa kehityksessä (Rasinkangas 2013). Dempsey ja hänen kollegansa (2011) määrittelevät sosiaalisen kestävyuden koostuvan kahdesta pääulottuvuudesta: sosiaalinen tasa-arvoisuus palveluiden ja mahdollisuuksien saatavuudessa ja yhteisön kestävyys. Palveluiden ja mahdollisuuksien saatavuuden tasa-arvottamisella pyritään lieventämään sosiaalisia ongelmia, jotka johtuvat eri ihmisryhmien erilaisesta pääsystä palveluihin tai mahdollisuuksiin, kuten koulutukseen, terveydenhuoltoon tai internettiin (Kosmicki 2020). Dempsey ynnä muut (2011) määrittelevät kestävät yhteisöt sellaisiksi, jotka antavat puitteet pitkäkestoiselle ihmistoiminnalle ja -vuorovaikutuksille, jotka ovat oikeudenmukaisia sekä kestäviä myös termin laajemmalla käsityksellä eli myös taloudellisesti ja ekologisesti. Yhteisön kestävyys muodostuu monesta alulottuvuudesta, kuten yhteisön keskeisistä vuorovaikutuksista, turvallisuudesta ja vakaudesta. Suomessa ei ole kaupunkialueiden hallitsemiseksi yleistä tai yhtenäistä sääntelyä, eikä varsinaista segregaatiopolitiikkaa (Saikkonen ym. 2018). Rasinkankaan (2013) mukaan hyvinvointivaltioissa tapahtuva muutos kohti eriarvoisuuden kasvua vaikuttaa myös alueellisiin rakenteisiin ja eroihin. Tietyn alueen taantumuskierteen alkusysäyksenä on usein pidetty fyysisen ympäristön rappeutumista ja huolenpidon laiminlyöntiä. Myös erityisesti sosiaalisen asuntotuotannon rooli asuntomarkkinoilla ja sijoittuminen kaupunkirakenteessa ovat joitakin olennaisesti segregaatioon vaikuttavia tekijöitä (Vilkama ym. 2016). Ihmiset, jotka asuvat edullisemmin, omaavat usein myös alemman tulotason ja heidän liikkuvuutensa kaupungissa eri mahdollisuuksiin, kuten työmarkkinoille ja koulutukseen on heikompa. Nämä ihmiset voivat jäädä jumiin vähemmän kehittyville alueille, mikä voi lopulta estää heidän sosioekonomisen asemansa parantumista ja ylöspäin nousua (Nijman & Yehua 2020). Huonon osaisuuden alueellinen kasaantuminen on kaupunkialueen sosioekonomisiin eroihin vaikuttava syy, johon on myös vaikeaa ja kallista puuttua. Näin ollen kaupunkirakenteen sosiaalisilla eroilla on taipumusta voimistua entisestään, ja kaupunkiseudun alueiden sosioekonomiset erot pysyvät olemassa erilaisten mekanismien, kuten valikoivan muuttoliikkeen avulla (Vilkama

ym. 2016). Rasinkangas (2013) lisää myös huono-osaisuuden kasautuvan alueilla, joissa on suurimmat maahanmuuttajien keskittymät, ja tämä on hänen mukaansa esiintynyt niin eurooppalaisissa kuin suomalaisissakin tutkimuksissa.

Sosiaalisella eriytymisellä ja etenkin sosiaalisella segregatiolla on monenlaisia vaikutuksia yhteiskunnallisiin rakenteisiin sekä yksilöihin. Muun muassa sosiaalisen etäisyyden lisääntyminen eriarvoisuuden takia heikentää yhteiskunnallista luottamusta (Saikkonen ym. 2018). Segregaation monista seurauksista Rasinkangas (2013) pitää alueen sosiaalista rappeutumista negatiivisimpana. Tunnusmerkkejä taantuvilla alueilla ovat muun muassa asukasrakenteen homogenisoituminen korkean huono-osaisuuden riskin asukasryhmien mukaiseksi. Tällöin muun muassa työttömien, toimeentulo-ongelmaisten, maahanmuuttajien ja yksinhuoltajien osuus korostuu asukkaiden keskuudessa. Ihmisten eriytyneellä asumisella on vaikutusta heidän arkeensa, joka eriytyy myös. Muun muassa lapset käyvät eri kouluja ja asukkaiden elämänpiirit eriytyvät työpaikoilla, vapaa-ajan toiminnassa ja jopa liikenteessä (Ramos Lobato 2021). Nijman & Yehua (2020) mukaan puutteiden alueellinen kasautuminen johtaa alempaan sosiaaliseen asemaan ja heikompaan sosiaaliseen liikkuvuuteen, sillä asukkailla ei ole sosiaalisia verkostoja, jotka auttaisivat pääsemään käsiksi resursseihin. Suomessa segregatiota ilmaisevia piirteitä ovat alueen väestön matalampi tulotaso, vieraskielisen väestön suuri osuus sekä alempi koulutustaso (Vilkama ym. 2014). Näistä jälkimmäinen tarkoittaa sitä, että lapsen asuinalue vaikuttaa jopa siihen, hakeeko hän tulevaisuudessa jatkokoulutukseen (Malmberg 2018). Segregaatioilmiöön liittyy myös olennaisesti alueen stigmatisoituminen, sillä tietyn alueen leimautuminen sosiaalisesti ongelmaksi koskee kaikkia asukkaita ja vaikuttaa näin myös yksilötasolla. Alueen arvostus liittyy siis läheisesti alueen maineeseen ja imagoon (Rasinkangas 2013). Kuitenkin alueellisesta eriytymisestä voi välillä olla hyviäkin seurauksia, esimerkiksi saman kulttuuritaustan ja kielen omaaminen, kun muut asukkaat voivat luoda turvallisuuden ja yhtenäisyyden tunnetta. Tämä helpottaa myös palveluiden tarjoamista, kun tiedetään esimerkiksi, minne kannattaa tarjota kieliopetusta. Myös huonon tulotason omaavien ja työttömien asukkaiden voi olla helpompi selvitä tilanteestaan, kun lähellä on muita samassa tilanteessa olevia (Seppänen & Rusanen 2000).

Sosiaalinen segregatio on yksi ihmisryhmien asumisen eriytymisen negatiivisista seurauksista, jolloin tietyllä alueella on havaittavissa sosiaalisen kehityksen taantumista (Rasinkangas 2013). Sosiaalista eriytymistä, ja sen kautta sosiaalista segregatiota tapahtuu monen eri tekijän ja muuttujan vaikutuksesta, ja nämä vaikuttavat ilmiöön hyvin limittäin. Vilkaman ja Hirvosen

(2018) mukaan segregaatin tunnistaminen ja ymmärtäminen on toimenpiteiden kohdentamisen kannalta olennaista, jotta ne tehdään mahdollisimman oikein ja tehokkaasti. He huomattavat myös, että eriytymiskehitystä voidaan lähestyä monesta useasta näkökulmasta ja erilaisin menetelmin. Mikäli segregatiota seurataan vain yhdestä näkökulmasta tai vain yhdenlaisella mittarilla, olennaisia kehityskulkuja saattaa jäädä huomaamatta. Tutkimusten mukaan työttömyys ja toimeentulotuen saaminen ovat muodostuneet pysyviksi osiksi sosiaalisten ongelmien piirteitä joillakin alueilla (Rasinkangas 2013). Tässä tekstissä käsitelen sosiaalista segregatiota enimmäkseen sosioekonomisesta näkökulmasta. Sosioekonomista segregatiota voidaan tarkastella muuttujien, kuten tulotason, työllisyyden ja koulutustason avulla (Kortteinen & Vaattovaara 2015). Yleisin lähtökohta segregaatin tutkimisessa on asuinalueita kuvaavien alueyksikköjen tasolla tapahtuvien erojen havainnoiminen (Rasinkangas 2013).

Mitä korkeampi epätasa-arvoisuuden taso on, sitä korkeampi sosiaalisen segregaatin taso on. Epätasa-arvoisuuden alueellisuus muuttuu nopeammin kuin indikaattoreilla lasketut tilastolliset segregaatit. Suurimmassa osassa kaupunkeja rikkaat muuttavat keskustoihin ja viehättäville ranta-alueille ja köyhempien asumukset siirtyvät kaupunkialueen reunoille. Rikkaat keskittyvät myös erillisalueille ja aidattuihin yhteisöihin (Van Hamm et al. 2021).

Saikkonen ym. (2018) mukaan Suomessa tuloerot ovat melko maltillisia kansainvälisesti verrattuna. Helsingissä tuloerot ovat suurimmat ja koko maan keskiarvoa suuremmat ovat kaupunkialueiden tuloerot Gini-kertoimella mitattuna. Saikkonen ynnä muut (2018) kertovat myös, että Suomen kolmea suurinta kaupunkia, Turku, Helsinki ja Tampere, keskenään vertailtaessa on pienituloisten asumisen keskittyminen samoille alueille suurinta Turussa. Suomalaiset ja eurooppalaiset havainnot viittaavat huono-osaisuuden paikantuvan alueellisesti kohteisiin, joissa sijaitsevat suurimmat maahanmuuttajien keskittymät (Rasinkangas 2013, 21). Suomessa eri hyvä- ja huono-osaisuuden osatekijät, kuten koulutustaso, tulotaso, työllisyys ja maahanmuuttotaustaisuus kasautuvat samoille alueille voimakkaammin kuin ennen (Bernelius & Huilla 2021). Pohjoismaiseen malliin on liitetty vahva julkisen sektorin vastuu ja universalismi, pohjoismaat on myös määritelty useissa yhteyksissä yhtenäiseksi hyvinvointivaltiohallinnoksi. Kuitenkin suomalaisetkin tutkimukset ovat tuoneet esille alueellisen eriytymisen kasvua samanaikaisesti väestöryhmien eriarvoisuuden lisääntymisen kanssa. Hyvinvointi on Suomessa jakautunut maan eri osien ja kaupunkiseutujen sisällä epätasaisemmin kuin aiemmin (Rasinkangas 2013).

Segregaation ehkäisyllä pyritään vastaamaan väestön eriarvoistumiseen liittyviin sosiaalisiin kysymyksiin. Yhteiskunnassa on myös yleisesti jaettu käsityksiä tiettyjen alueiden elämäntavasta. Sosiaalinen konstruktionismi pyrkii selvittämään sosiaalisen segregaation luonnetta keskittymällä näiden yhteiskunnallisten symbolien merkitysten tuottamiseen (Rasinkangas 2013). Alueiden eriytyminen ei ole siis vain havaittavissa fyysisessä ympäristössä, vaan myös yksittäisten ihmisten subjektiivisissa näkökulmissa tiettyihin asuinalueihin kohdistuen (Rasinkangas 2013). Saikkonen ym. (2018) jakavat segregaation vastaiset toimenpiteet lähtökohtaisesti kolmeen toimintamuotoon: sosiaalinen sekoittaminen, aluekehittäminen ja väestöryhmien hajauttaminen. Sosiaalinen sekoittaminen kohdistuu asuntokantaan ja perustuu oletukseen, että asuntotyypit ja asuntojen hallintaperusteet määrittelevät asukkaiden sosioekonomista rakennetta. Sekoittamalla eri asuntotyyppisiä samalla alueella pyritään saamaan erilaiset väestöryhmät asumaan lähellä toisiaan ja näiden väliseen kanssakäymiseen, mikä voi muun muassa ylläpitää sosiaalista koheesiota. Aluekehityksellä pyritään kohentamaan samanaikaisesti asukkaiden elämäntilannetta ja osallisuutta, rakennettua ja fyysistä ympäristöä sekä alueiden statusta. Tyypillisesti aluekehityksessä toimitaan sektorirajojen yli verkostoilla sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyöllä. Sektorirajoja ylittävä toiminta tarkoittaa, etteivät yksityinen, julkinen ja kolmas sektori toimi vain omissa piireissään vaan muodostavat toiminnallisia verkostoja toistensa kanssa. Hajauttamisella kannustetaan ihmisiä muuttamaan elämäntilanteensa kohentumisen kannalta oletettavasti parempaan ympäristöön. Kuntatasolla voidaan pitää sosiaalisen asumisen asukasvalintoja eräänlaisena hajauttamispolitiikkana. Mikään näistä kolmesta ei ole vaille kritiikkiä, muttei ole myöskään kiistetty, etteikö tehdyillä toimenpiteillä olisi ollut myönteistä vaikutusta yksittäisten alueiden olosuhteiden kehityksessä.

2.1 Työttömät ja yksinhuoltajaperheet sosiaalisen segregaation indikaattoreina

Kaksi esille nostamaani sosiaalista segregaatiota indikoivaa ryhmää ovat työttömät ja yhden vanhemman lapsiperheet eli yksinhuoltajaperheet. Muun muassa Rasinkangas (2013) nimeää tekstissään näiden kahden ihmisryhmän alueellisen kasaantumisen yhdeksi tuntomerkiksi alueen sosiaalisesta rappeutumisesta ja segregaatiosta.

Työttömyys on yksi keskeisimmistä huono-osaisuuden mittareista. Työttömyys ja toimeentulotuen saaminen ovat perusindikaattoreita sosiaalisen erilaistumisen analyyseissä. Työttömyydellä on vaikutuksia niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Yksilön

näkökulmasta se nostaa riskiä useisiin muihin hyvinvointivajeisiin. Kuntatasolla työttömyyttä ei pidetä pelkästään taloudellisena rasitteena, mutta myös elinkeinorakenteeseen liittyvänä ongelmana. Turussa selkeimpiä keskittymiä työttömille ovat julkisen vuokra-asumisen alueet (Rasinkangas 2013). Työttömyys ja pienituloisuus liittyvät Saikkonen ja muiden (2018) mukaan läheisesti toisiinsa ja ovat hyvin suhdanneherkkiä huono-osaisuusongelmia. Eerola ja Saarimaa (2019) kertovat myös teoksessaan, että korkean työttömyysasteen naapurustoissa varttuneet lapset pärjäävät usein huonommin koulussa ja myöhemmin työelämässä. Sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä työmarkkinoilla ja työllistyneiden kontaktien uskotaan olevan hyödyllisempiä kuin työttömien. Tämä asettaa sosiaaliset ryhmät, jotka ovat jo valmiiksi työttömyysalttiita, kuten matalasti koulutuetut maahanmuuttajat epäedulliseen asemaan ja heidän sosiaalisen pääomansa puute vain pahenee (Horvath 2019).

Rasinkankaan (2013) mukaan yhden vanhemman lapsiperheet ovat tilastoihin ja kyselyihin perustuvien tutkimusten mukaan suomalaisen köyhyyden painopiste. Analyyseissään hän käyttää myös yhtenä sosiodemografisena muuttujana, muun muassa työttömien kanssa, yksinhuoltajaperheiden osuutta. Yksinhuoltajuus kulkee useiden tutkimusten mukaan käsi kädessä taloudellisen sekä sosiaalisen huono-osaisuuden riskin kanssa. Sosiaaliseen aluerakenteeseen heijastuu myös perheen hajoamisesta seuraava muuttoliike, joka liittyy tavallisesti avioeroon ja yksinhuoltajuuteen. Alueellisten korrelaatioiden perusteella voidaan havaita yksinhuoltajatalouksien keskittyvän matalan tulotason alueille. Yksinhuoltajaperheet kuuluvat siis selkeästi myös taloudellisen huono-osaisuuden riskiryhmään. Keskittyneen köyhyyden alueilla asuvat kokevat sosiaalista poissulkemista, mikä heikentää heidän pääsyään muun muassa työmarkkinoille ja toisiin kaupunginosiin. Pääsy toisiin kaupunginosiin on tärkeää, jotta pääsee osalliseksi näidenkin alueiden työmarkkinoihin. Tämä sosiaalinen ja taloudellinen eristys johtaa muihin sosiaaliin haittoihin, etenkin yhden vanhemman lapsiperheiden kohdalla, kuten lapsen huonoon koulumenestykseen, epäsosiaaliseen käyttäytymiseen ja huono-osaisuuden periytymiseen (Amato ym. 2015). Amato ja muut (2015) kuitenkin osoittavat, että Yhdysvaltojen kontekstissa yhden vanhemman lapsiperheillä ei ollut negatiivista vaikutusta lapsen koulumenestykseen.

2.2 Koulutustaso

Koulutustaso tarkoittaa, kuinka korkean koulutuksen henkilö on saanut, esimerkiksi peruskoulutus tai alempi korkeakoulututkinto. Esimerkiksi Bouchrika (2024) kertoo monen tutkimuksen osoittavan, että korkeakoulututkinnolla on linkki hyvätuloisiin ammatteihin ja

muihin sosiaalisiin hyötyihin. Myös Silvennoinen (1996) kertoo, että yksilön riski joutua työttömäksi riippuu hänen hankkimansa koulutuksen pituudesta. Suhteellisesti eniten työttömiä on ammatillisesti kouluttamattomien joukossa ja korkeakoulutettujen joukossa työttömyys on muita vähäisempää. Koulutustason noustessa siis työttömyyden riski laskee (Silvennoinen 1996), mikä laskee riskiä joutua sosioekonomisesti heikompaan asemaan.

Koulutustason voidaan pitää myös indikaattorina alueen sosioekonomisesta tilanteesta. Näin on tehnyt muun muassa Rasinkangas (2013). Hän nimesi tutkimuksensa yhdeksi yleisen kehityksen ja sosioekonomisen tason väestödemografiseksi indikaattoriksi korkeakoulutettujen määrän ja koulutustason. Koulutuksella on keskeinen asema sosiaalisen erilaistumisen kuvaamisessa. Sillä on voimakas yhteys tulo- ja elintason sekä ammatilliseen asemaan. Lisäksi sillä on merkitystä aineettoman pääoman mittaamisessa sen ja elämänapojen välisen yhteyden vuoksi. Suomalaisissa tutkimuksissa on alueellisen erilaistumisen prosesseissa koulutustaso ollut myös selittävä tekijä (Rasinkangas 2013). Van Hamm ynnä muut. (2021, 12) huomasivat, että sosiaalisen segregaatoin havainnoiminen tilastollisesti vaihtelee paljon sen tutkimiseen käytettyjen muuttujien välillä. Esimerkiksi heidän tutkimuksessaan Mexico Cityn kohdalla todettiin suhteellisen pienen segregaatoin tason, sillä työpaikan ja työllisyystilanteen sijaan muuttujana käytettiin koulutusta. Koulutustasojen sisällä tulotasojen heterogeenisyys on voimakkaampaa tarkoittaen van Hammin ja muiden tutkimusten kohdalla sitä, että saman koulutustason omaavilla henkilöillä tulotasot vaihtelevat enemmän, kuin saman ammattiryhmän henkilöillä.

Heikko koulutustaso lasketaan mukaan huono-osaisuusriskin indikaattoriksi muissakin teksteissä. Bernelius ja Huilla (2021) listaavat sen olevan yksi huono-osaisuusriskin naapurustoihin kasautuvista ilmiöistä korkean työttömyyden, matalan tulotason, korkeamman sairastavuuden ja heikkenevän osallisuuden kanssa. Koulutuksellinen eriarvoisuus on myös entistä selvemmin ylisukupuolisen huono-osaisuuden riskin kanssa kytköksissä, tarkoittaen sitä, että vanhempien koulutustaso vaikuttaa lasten koulutustasoon (Bernelius & Huilla 2021). Koulumenestys ja koulutustaso linkitetään usein sosioekonomiseen taustaan, kuten perheen tulotasoon (Broer ym. 2019).

2.3 Tulotaso

Laadun ja saavutettavuuden erilaisuuksien mukaan asuinalueet eriytyvät niiden asukkaiden tulotason perusteella. Matalan tulotason alueella eläminen tai varttuminen vaikuttaa sen asukkaisiin erilaisilla segregaatiotavoilla vahvistavilla tavoilla. Yksi näistä on

naapuruusvaikutukseksi kutsuttu ilmiö, jossa naapurit ja esimerkiksi lasten osalta koulukaverit vaikuttavat koulumenestykseen, aikuisiän työmarkkinamenestykseen tai elämäntapavalintoihin. Tätä on useissa tutkimuksissa osoitettu todistamalla, että lapset, jotka varttuvat matalan tulotason alueilla, pärjäävät huonommin koulussa ja myöhemmin työelämässä (Eerola & Saarimaa 2019). Van Hamm ym. (2021, 8) kertovat, miten heidän tutkimuksessaan useissa kohteissa käytettiin dataa ammatillisista kategorioista, mutta jos sitä ei ollut tarjolla, käytettiin dataa koulutuksesta, työttömyydestä sekä tulotasosta.

Tutkimusten mukaan keski- ja korkean tulotason ihmiset osallistuvat matalan tulotason ihmisiä enemmän politiikkaan, mikä voi johtaa matalan tulo- ja koulutustason asuinalueiden asukkaiden tarpeiden ja toiveiden laiminlyömiseen. Tämä kunnallisen päätöksenteossa tapahtuva painopisteen menetys voi johtaa julkisten palveluiden heikkenemiseen, mikä taas johtaa segregaaation syvenemiseen (Eerola & Saarimaa 2019). Simppelin kaupungin valikoitumisharhasta, jota Eerola & Saarimaa (2019) pitivät tekstissään esimerkkinä, voidaan päätellä, miten satunnaisesti valitun kotitalouden tulotaso korreloi positiivisesti naapurustonsa tulotason. Tästä voi siten päätellä, että matalan tulotason ihmiset asuvat usein samoilla alueilla. Vanhempien taloudellisten resurssien lisäksi näissä naapurustoissa asuminen voi vaikuttaa esimerkiksi lapsen myöhempään koulu- ja työmarkkinamenestykseen.

Matalan tulotason vaikutukset näkyvät myös muun muassa alueen asukkaiden liikkuvuudessa, ja yhteisöllisyyden tärkeys saa vahvemman merkityksen. Alueen tulotason ollessa matala ei asukkailla ole samanlaisia mahdollisuuksia liikkua alueen ulkopuolella, mikä johtaa siihen, että asuinalue on yhteisönä merkityksellisempi, mitä se muuten olisi (Vuokila-Oikonen ym. 2020) Vuokila-Oinonen ja muut (2020) sanovat paikallisyhteisöistä, että ne voidaan nähdä eri tavoin sosiaalisina yhteisöinä. Yhteisöissä esimerkiksi suhteet voivat olla kiinteitä ja perustua jaettuihin arvoihin ja yhteiseen identiteettiin. Esimerkkeinä jaetun identiteetin muodostamista paikallisyhteisöistä he mainitsevat maahanmuuttajien etnisesti yhtenäiset alueet. Yhteisöt voivat heidän mukaansa toisaalta myös rakentua enemmän sosiaalisen toiminnan ja osallistumisen pohjalle. Näissä liittyminen on enemmän välineellistä ja voi muuttua elämäntilanteen muuttuessa.

Maissa, joissa vanhemmat pystyvät suorien investointien kautta vaikuttamaan lapsen koulutukseen, matalan tulotason vanhemmat yleensä käyttävät vähemmän rahaa lastensa koulutukseen kuin korkean tulotason vanhemmat. Tämä tarkoittaa sitä, että matalan tulotason vanhempien lapset saavat heikompaa koulutusta eivätkä käy niin korkea-asteisia koulutuksia.

Suomessa koulutus on maksuton (Syl), mutta silti esimerkiksi valmennuskurssit ovat tehneet korkeakoulutuksesta entistä valikoituneempaa (Ahola ym. 2017). Ahola ja muut (2017) kertovat, miten noin puolet niistä, jotka eivät osallistuneet valmennuskurssille, pitivät taloudellista mahdottomuutta syynä. Myös lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen on vähäisempää, jos perheen tulotaso on matala (Volmari 2018). Tämä taas vaikuttaa heidän työllistymiseensä ja ammattivalintoihin ja näiden kautta se kiertää takaisin matalaan tulotasoon. Tämä on esimerkki, miten epätasaiset tulotasot voivat periytyä sukupolvelta toiselle (Yang & Qiu 2016).

Alueen, kuten kaupungin sisäiset erot tulotasoissa johtavat myös moniin erilaisiin erilaisuuden muotoihin kuten poliittisen vallan, asuinalueiden, terveyden ja koulutuksen jakautumiseen yhteiskunnassa (Rasinkangas 2013). Rasinkangas huomauttaa kuitenkin, että tuloerojen ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä on vaikea todentaa. Hän kertoo, että tuloerojen muutokset liittyvät moniin muihin samanaikaisiin yhteiskunnallisiin muutoksiin esimerkiksi muutokset teknologiassa, työttömyydessä, demografisessa rakenteessa, palveluiden saatavuudessa ja koulutuksessa. Edellä listatut muuttajat vaikuttavat siis tuloeroihin sekä hyvinvointiin. Hän lisää myös, että tuloerot vaikuttavat myös moniin sosiaalisiin ongelmiin, kuten epäluottamukseen, rikollisuuteen ja ahdistukseen.

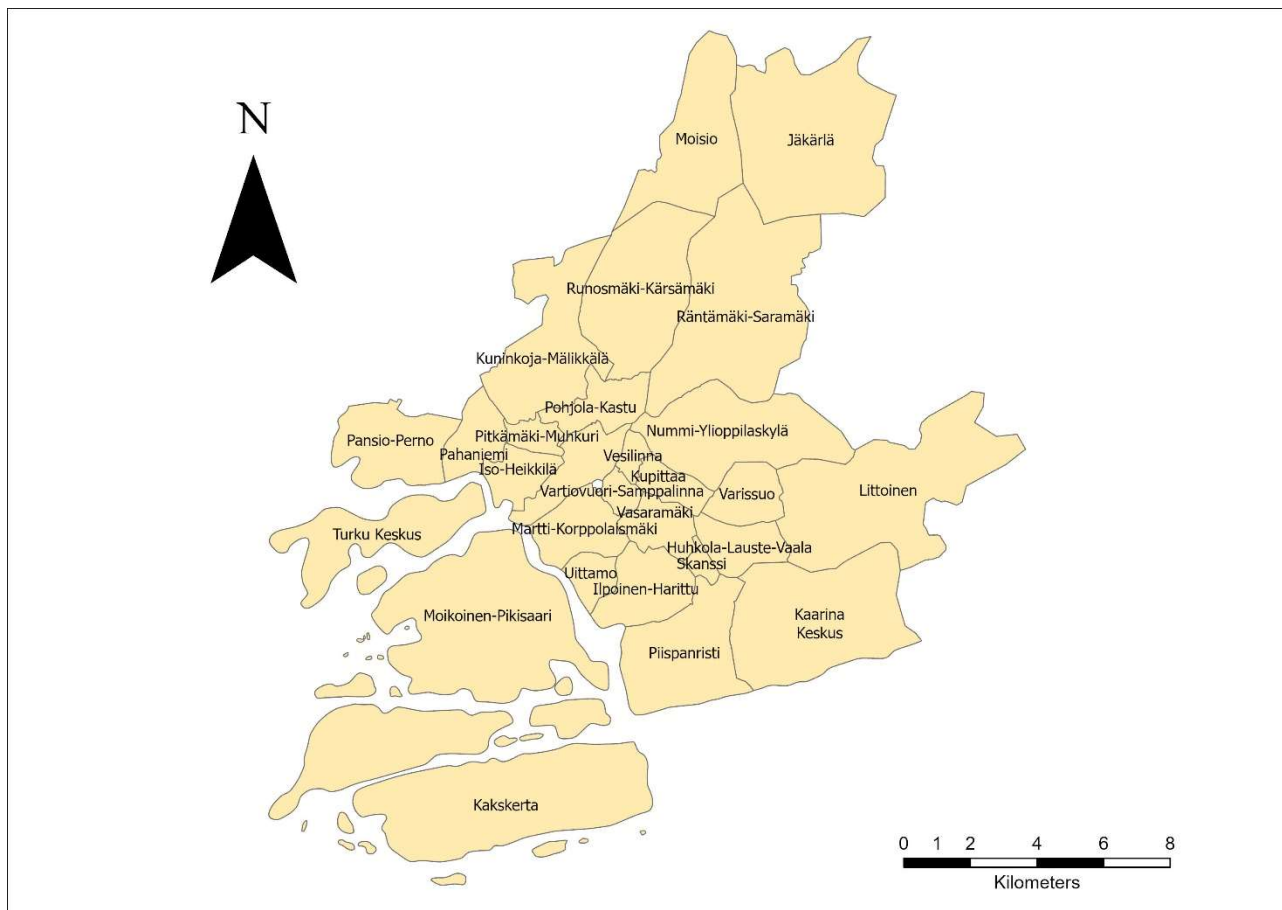
3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Paavo – postinumeroalueinen avoin tieto

Aineistona tutkimukseeni käytän Paituli -latauspalvelusta saatavaa Paavo – postinumeroaluekohtaista avointa tietoa. Paituli on kaikille avoin paikkatietoaineistojen latauspalvelu, johon on kerätty tietoa erilaisista suomalaisista tilastotietokannoista, kuten tilastokeskuksesta, digi- ja väestövirastosta sekä ilmatieteenlaitoksesta (Paavo 2024).

Paavo – postinumeroalueittainen avoin tieto on Tilastokeskuksen tuottama kaikki Suomen postinumeroalueet kattava paikkatietoaineisto. Se sisältää sosioekonomista tietoa kaikista Suomen postinumeroalueista. Paavossa on jaettu tiedot yhdeksään pääryhmään: yleiset muuttujat, asukasrakenne, asukkaiden koulutustaso, asukkaiden käytettävissä olevat rahatulot, talouksien koko ja elämänvaihe, talouksien käytettävissä olevat rahatulot, rakennukset ja asunnot, työpaikat toimialoittain ja asukkaiden pääasiallinen toiminta. Paavo sisältää myös shapefile-tiedoston kaikista Suomen postinumeroalueista (Kuva 1.). Shapefile on Esrin (Environmental Systems Research Institute) vektoriaineistojen tallennusmuoto, joka pitää sisällään maantieteellisen ominaisuuden (geographical features) sijainnin, muodon ja attribuutit. Shapefilet tallennetaan muodostamalla ryhmä toisiinsa liittyvästä aineistosta (Esri s.a.a). Käyttämäni tilastot ovat vuodelta 2024.

Valitsin Paavo-aineiston, sillä se sisältää monta hyvää sosiaalista segregatiota indikoivaa väestöllistä muuttujaa, joita olen aiemman kirjallisuuden pohjalta etsinyt. Rajoitteina aineistolla kuitenkin on sosiaalisen segregatian kannalta muun muassa aineettomien muuttujien, kuten onnellisuuden ja tyytyväisyyden puute. Sosiaalinen segregatio on myös niin monimutkainen ilmiö, että sen tutkiminen vain tilastollisilla menetelmillä ei ole tyhjentävää vaan pikemminkin suuntaa antavaa.

Kuva 1. Turun kaupunginosat kartalla (Paavo 2024).

3.2 Menetelmät

Tässä tutkimuksessa analysoin valmiiksi tuotettua paikkatietoaineistoa kvantitatiivisin menetelmin. Ensiksi avasin Paavo-tilastot Excel-taulukkolaskentaohjelmassa ja ”sort” toiminnolla poimin vain Turun postinumeroalueet (Kuva 1.), ja pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiini tutkimalla niiden muuttujia aineistoista. Tilastollisella päättelyllä pyrin selvittämään, mitä laskujeni tulokset voisivat tarkoittaa sosiaalisen segregaaation kannalta ja miten alueet eriytyvät toisistaan ja Turun keskiarvosta sosiaalisen segregaaation näkökulmasta. Tilastollinen päättely auttaa arvioimaan, kuinka hyvin otoksesta saadut tulokset voidaan yleistää koko perusjoukkoa koskeviksi tuloksiksi (Tietoarkisto 2021).

Selvitin kolme tulotasoiltaan matalinta ja kolme korkeinta aluetta tutkimalla muuttujaa ”asukkaiden keskitulot”. Seuraavaksi rajasin näistä alueista taas tutkimukseeni aiheelliset muuttujat ja vertailin niitä keskenään diagrammien ja taulukoiden avulla. Tutkin, mistä ryhmistä alueet koostuvat käyttämällä muuttujia: asukkaat yhteensä, asukkaiden keski-ikä, työlliset, työttömät, eläkeläiset, opiskelijat ja lapset. Lisäksi yksinhuoltajaperheiden

tutkimiseen käytin kaikkia talouksia yhteensä, lapsitalouksia sekä yhden vanhemmat lapsitalouksia. Viimeiseksi tutkin vielä kohdealueiden koulutustasoa. Valitsin muuttujiksi perusasteen suorittaneet, mikä kertoo kuinka moni asukkaista ei ole käynyt perusasteen jälkeistä tutkintoa, sekä koulutetut yhteensä, mikä kertoo, kuinka moni asukkaista on käynyt vähintään toisen asteen tutkinnon.

Paavo-aineistot olivat absoluuttisten lukumäärien muodossa. Helpottaakseni lukujen vertailua suhteutin arvot tiettyihin postinumeroaluekohtaisiin perusluokkiin ja laskin Excelissä, kuinka monta prosenttia absoluuttiset lukuarvot ovat. Työlliset, työttömät, lapset, opiskelijat ja eläkeläiset laskin jakamalla yksitellen niiden lukumäärän postinumeroalueen kokonaisesta asukasluvusta. Työllisten lukumäärä on Paavo-aineistossa saatu laskemalla yhteen kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka olivat ansiotyössä palkansaajana tai yrittäjänä vuoden viimeisellä viikolla. Työttömiksi on laskettu vuoden viimeisellä viikolla työttömänä olleet 16–64-vuotiaat. Lapset muuttavat alueen väestömallia ja heitä ei lasketa mukaan työvoimaan, siksi koin, että hyötyisin ottamalla heidät mukaan analyyseihin. Eläkeläiset eivät ole enää ansiotöissä ja uskon heillä olevan vaikutusta alueen katukuvaan. Opiskelijat kouluttautuvat vasta ja joskus tekevät töitä opiskelun ohella. Heidän valmistumisensa usein johtaa korkeampipalkkaisiin töihin (Silvennoinen 1996). Nostin esille vielä alueiden kokonaisen asukasluvun. Yksinhuoltajaperheiden prosentuaalisen osuuden laskin jakamalla yhden vanhemman lapsiperheiden absoluuttisen lukumäärän lapsiperheiden absoluuttisella lukumäärällä. Tein laskut ja muodostin tuloksista diagrammin Excel-sovelluksella. Laskin perusasteen koulutuksen ja vähintään toisen asteen koulutuksen käyneiden prosentuaaliset osuudet käyttämällä perusjoukkona alueiden kaikkia yli 18-vuotiaita. Jaoin taas koulutettujen ja ensimmäisen asteen koulutettujen absoluuttiset määrät yksitellen 18-vuotta täyttäneiden absoluuttisella määrällä.

Alueiden keskitulot havainnoin kuvailevalla tilastoanalyysillä. Kuvaileva tilastoanalyysi pyrkii kuvailemaan ja tiivistämään jonkin määrällisen muuttujan yhteisvaihtelua (Tietoarkisto 2021) muodostamalla pylväsdiagrammin alueiden keskituloista ja koko Turun keskituloista. Työllisistä, työttömistä ja yksinhuoltaja perheistä muodostin pylväsdiagrammit kuvaamaan näiden ryhmien suhteellista kokoa alueilla. Kuvailevan tilastoanalyysin periaatteilla laskin ja otin diagrammeihin mukaan koko Turun keskiarvot näistä muuttujista. Nämä olivat aiemman kirjallisuuden pohjalta merkittäviä sosiaalisen segregaaation indikaattoreita. Muista tiedoista muodostin taulukon. Valitsin nämä muuttujat kuitenkin myös, sillä ne antavat myös kuvaa alueen väestörakenteesta.

Poimin Paavo-tilastoista tarvitsemani muuttajat ja muodostin niistä ArcGIS Pro -paikkatietosovelluksella karttaesityksen (Esri s.a.b). Karttaesityksessä käytin kohdealueiden keskituloja ja nimiä havainnollistamaan, mikä postinumeroalue on kyseessä. Lisäsin karttaan ympyrädiagrammin havainnollistamaan postinumeroalueiden väestön koulutustasoa ja näiden osuuksien prosenttiluvut.

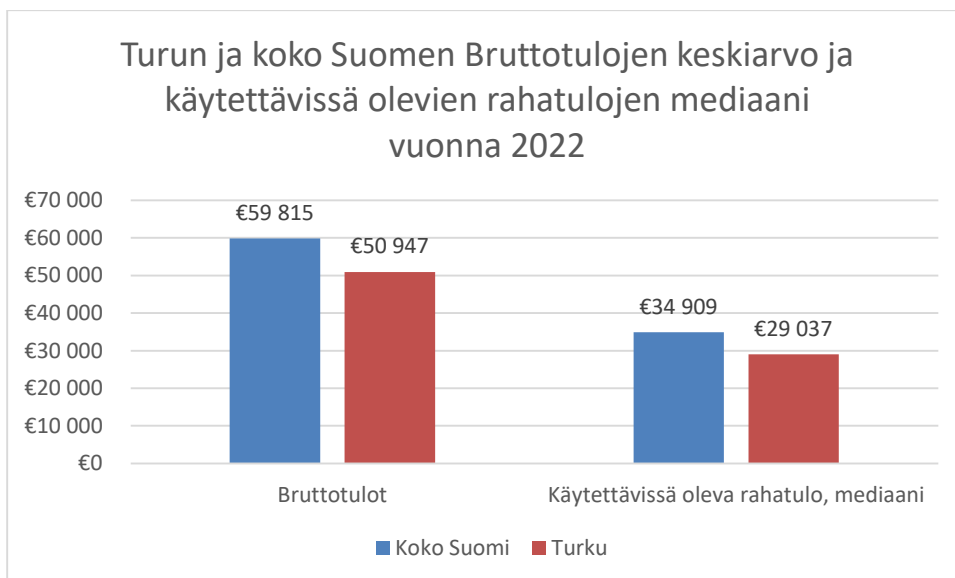
Tilastollisella päättelyllä (tietoarkisto 2021) pyrin selvittämään, mitä laskemani tulokset kertovat tutkimusalueiden sosiaalisen segregaation tasosta verrattuna toisiinsa ja verrattuna Turun keskiarvoon.

4 Turku tutkimusalueena

Turku on Suomen vanhin kaupunki ja se sijaitsee Varsinais-Suomen maakunnassa ja on samalla sen maakuntakeskus. Turussa on kaksi yliopistoa ja neljä ammattikorkeakoulua, joissa on yhteensä yli 170 koulutusvaihtoehtoa. Turku on opiskelijakaupunki ja sen asukkaista noin 20 prosenttia on opiskelijoita (Turku 2024a). Turun väkiluku oli helmikuussa vuonna 2024 202250 (Turku 2024b).

Sosiaalisen segregaation kontekstissa Turussa etninen eriytyminen on Suomen suurimmista kaupungeista voimakkainta. Myös julkiset vuokra-asunnot ovat sijoittuneet epätasaisimmin Turussa. Tulotason mukainen segregaatio on myös voimistunut Turussa. Turun kaupunkiseudulla on Rasinkankaan (2013) tutkimusten mukaan muodostunut kehityksen kaksijakoisuutta tarkoittaen, että kaupunginosat kehittyvät epätasaisesti. Hän nimeää tämän kaksijakoisuuden näkyvimmäksi muodoksi joidenkin lähiöiden jäämisen sivuun yleisestä kehityksestä ja juuttumisen sosiaalisesti heikkoon asemaan. (Saikkonen ym. 2018). Verrattuna muiden suurien kaupunkialueiden työttömyysasteeseen Suomessa, on Turun työttömyysaste matalampi (Rasinkangas 2013). Vain Pääkaupunkiseudulla oli 2000-luvulla matalampi työttömyysaste. Rasinkangas (2013) nimeää myös yhdeksi Turun sosiaalista rakennetta kuvaavaksi ominaisuudeksi korkeakoulutettujen muuton pois kaupungista. Tämä johtuu siitä, että kaupunki ei pysty työllistämään yhtä paljon korkeakoulutettuja, kuin mitä siellä valmistuu. Tämä voi johtaa Turun eriytymiseen muista kaupunkialueista väestön koulutustason perusteella.

Turun bruttotulot vuodessa olivat vuonna 2022 8868 euroa matalampia, kuin koko Suomen keskiarvo ja käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli 5872 euroa matalampi (Kuva 2.) Suomen 309 kunnasta Turun bruttotulot vuonna 2022 olivat 209:ksi suurimmat. Käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli koko valtion 300 suurin. Rasinkangas puhui tästä myös vuonna 2013 sanomalla, että Turussa on muihin Suomen kuntiin verrattuna vähemmän suurituloisia ja enemmän pienituloisia. Jos Turun kaupunkiseutu lasketaan mukaan kunnaksi, on tämä sijoitus huomattavasti parempi (Taulukko 1.) Tarkoittaen, että Turun seudulla suurempi tuloiset asuvat useammin ympärökunnissa. Tähän tulokseen päätyi myös Rasinkangas (2013). Rasinkangas (2013) huomautti itsekin, että Turun ja sen ympärökuntien välinen väestön tulotasoero on suurta, mikä selittäisi tämän eron.

Kuva 2. Koko Suomen ja Turun bruttotulot, sekä käytettävissä olevat rahatulot vuonna 2022 (Tilastokeskus 2022).

Taulukko 1. Turun kaupunkiseudun Bruttotulot ja käytettävissä olevien rahatulojen mediaani, sekä sijoitus vertaillessa kuntiin vuonna 2022 (Tilastokeskus 2022).

	bruttotulot	käytettävissä olevat rahatulot, mediaani
Turun kaupunkiseutu	57762 €	33475 €
sija, jos laskettu mukaan kunnaksi (yhteensä 310 kuntaa)	103	179

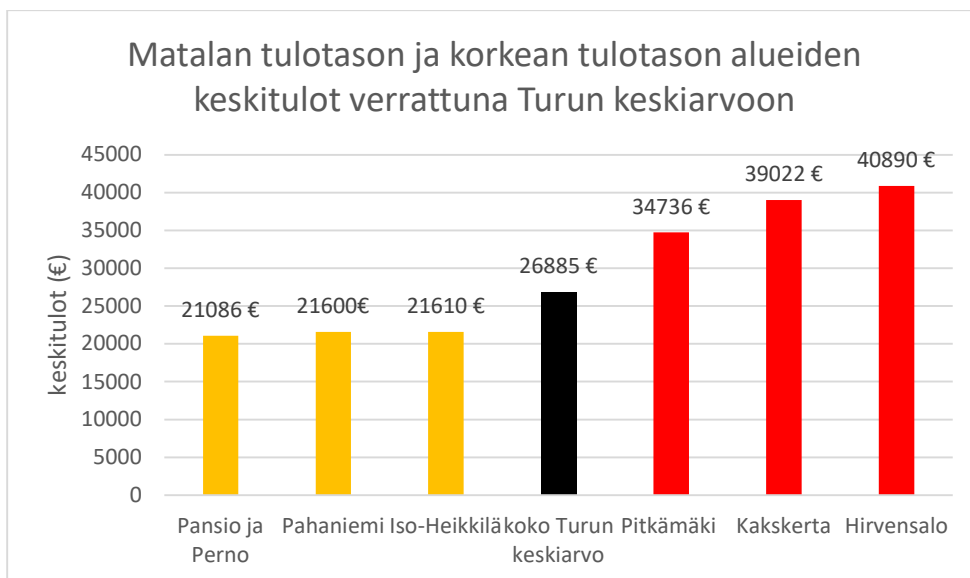
5 Tulokset

5.1 Tulotasoiltaan kolme matalinta ja kolme korkeinta postinumeroaluetta

Suodattamalla postinumeroaluekohtaista aineistoa selvitin Turun kolmen matalimman tulotason aluetta ja kolmen korkeimman tulotason aluetta (Kuva 3.). Pansion ja Pernon muodostamalla alueella keskitulot olivat matalimmat. Pahaniemen ja Iso-Heikkilän keskituloissa oli vain 10 euron ero (21600 € ja 21610 €). Pansio-Pernon 21086 euron keskituloilla ja toiseksi alimman Pahaniemen välinen ero oli jo huomattavasti suurempi eli 514 euroa. Tarkoittaen, että matalan tulotason alueilla on myös keskenään havaittavia tuloeroja.

Aineistoa tutkimalla selvisi, että Turun asuinalueista korkein tulotaso oli Moikoisen ja Pikisaaren muodostamalla alueella, jota kutsun tarkastelun selkeyttämiseksi Hirvensaloksi, koska postinumeroalue käsittää koko saaren. Toiseksi korkein tulotaso oli Kaksikerrassa ja kolmanneksi korkein oli Pitkämäen ja Muhkurin muodostamalla alueella, jota kutsun tästä lähtien Pitkämäeksi koska postinumeroalue käsittää Pitkämäen kaupunginosan, johon Muhkuri kuuluu. Alueiden väliset tuloerot olivat huomattavasti suuremmat, kuin kolmen heikoimman tulotason alueella. Hirvensalon tulotaso oli 40890 euroa ja toiseksi korkeimman eli Kaksikerran 39022 euroa. Näiden välinen ero oli siis 1868 euroa. Kaksikerran ja kolmanneksi sijoittuneen Pitkämäen, jonka keskitulot ovat 34736 euroa, välinen tuloero oli huomattavasti suurempi. Ero oli 4286 euroa.

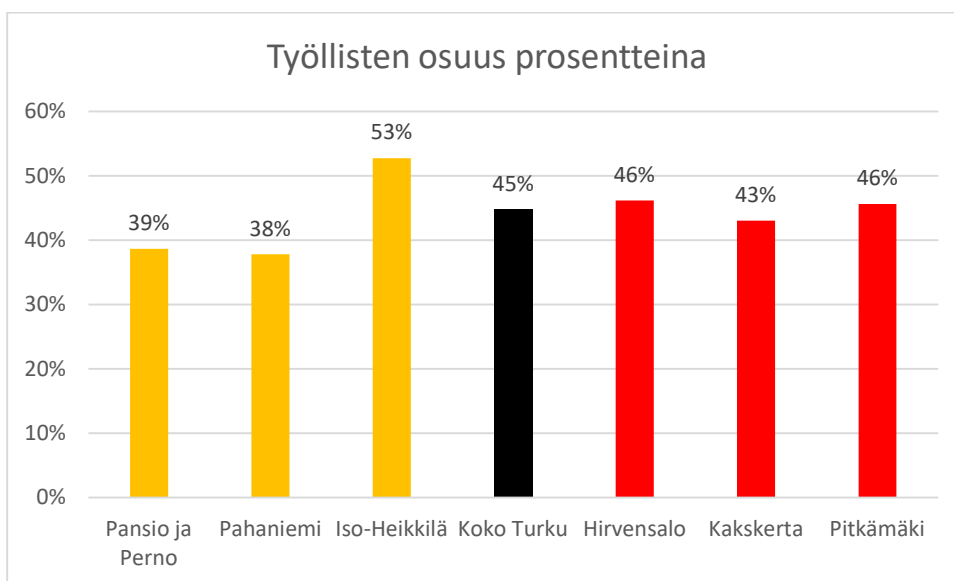
Turun kaupungin väliset tuloerot voivat olla siis voimakkaita, jos vertaa keskenään heikoimman tulotason asuinalueen aluetta Pansio-Pernoa ja korkeimman tulotason Hirvensaloon. Tuloero näiden kahden alueen välillä euroina oli 19804. Pansion ja Pernon tulotaso oli 52 prosenttia Hirvensalon tulotasosta, joten tulotaso oli Hirvensalossa melkein tuplasti isompi.

Kuva 3. Pylväsdiagrammi matalan ja korkean tulotason alueista verrattuna koko Turun keskiarvoon (Paavo 2024)

5.2 Mistä sosioekonomisista ryhmistä alueet koostuvat

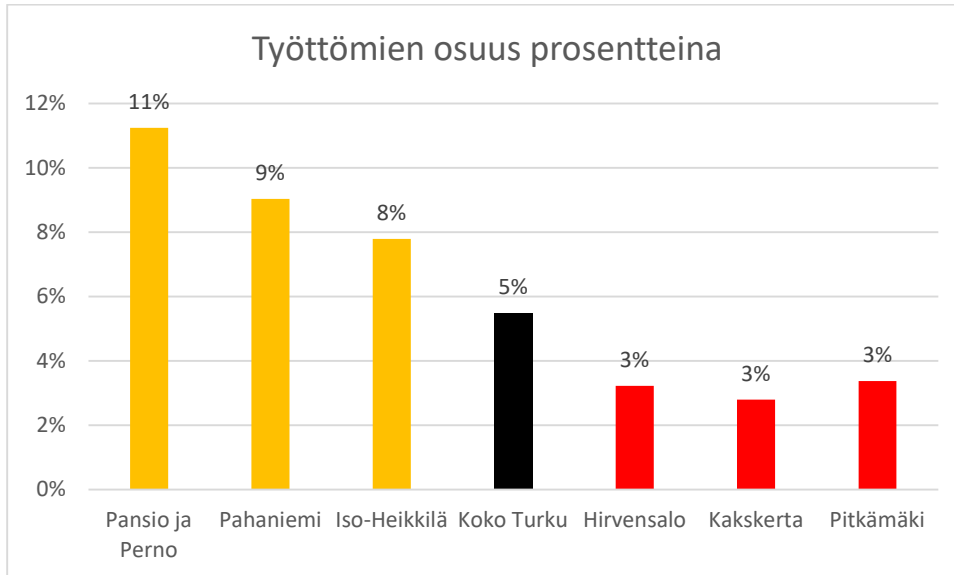
5.2.1 Työttömät ja työlliset

Kuva 4. Kuuden tutkimusalueen ja koko Turun keskiarvo työllisten osuudessa prosentteina (Paavo 2024).

Tutkimalla diagrammia (Kuva 4.) voi huomata alueiden välistä eroa työllistyneiden osuudessa koko väestöstä. Koko Turun keskiarvo oli 45 prosenttia työllistyneitä ja tämän ylittivät Hirvensalo, Pitkämäki sekä Iso-Heikkilä. Matalin työllisyys oli Pahaniemen 38 prosenttia ja Pansion sekä Pernon 39 prosenttia. Tämä tulos korreloi siis tulotason korkeuden kanssa, mutta Iso-Heikkilässä tilanne oli eri. Iso-Heikkilässä oli kolmanneksi matalin tulotaso, mutta kaikista korkein työllisyys 53 prosentilla. Korkean tulotason alueista Kakskerta oli ainut, jonka

työllisyysprosentti oli alle keskiarvon. Hirvensalon ja Pitkämäen molempien työllisyysasteet olivat yhden prosentin yli keskiarvon, eli 46 %. Iso-Heikkilän suuri osuus työllistyneitä oli ainut huomattavasti oletuksesta eroava löydös.

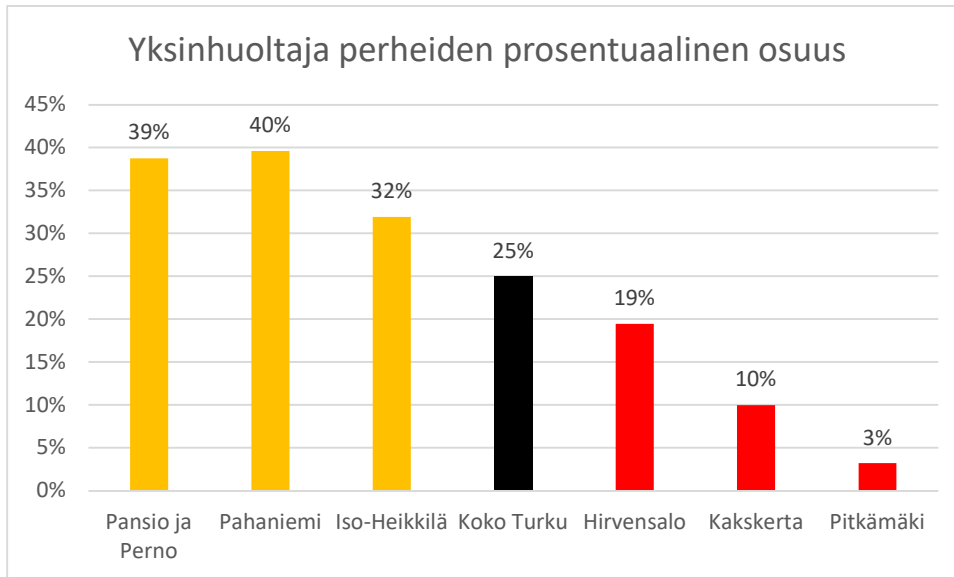
Kuva 5. Kuuden tutkimusalueen ja koko Turun keskiarvo osuus työttömiä (Paavo 2024).

Työttömyyttä laskiessa selveni oletetusti selkeä jakauma matalan ja korkean tulotason alueiden välillä (Kuva 5). Turun kaikkien alueiden keskiarvo työttömiä oli kuusi prosenttia. Kaikki korkeamman tulotason alueet alittivat tämän keskiarvon ja kaikki matalan tulotason alueet ylittivät sen. Korkean tulotason alueilla oli jokaisessa noin kolmen prosentin työttömien osuus. Matalan tulotason alueissa järjestys korreloi myös tulotason kanssa. Matalin työttömien osuus oli näistä kolmesta korkeimman tulotason omaavalla Iso-Heikkilällä, jolla oli myös kaikista kuudesta kohderyhmästä korkein työllistyneiden osuus. Työttömien osuus Iso-Heikkilässä oli kahdeksan prosenttia. Pahanieimessä se oli noin yhdeksän prosenttia. Ja Pansio-Pernossa oli matalimman tulotason lisäksi korkein osuus työttömiä, eli 11 prosenttia.

5.2.2 Yhden vanhemman lapsiperheet

Diagrammista (Kuva 6.) huomaa selkeästi, miten yksinhuoltajuus on painottunut matalamman tulotason alueille. Koko Turun keskiarvon mukaan noin joka neljännes alueen lapsiperheistä oli yhden vanhemman lapsiperheitä. Korkeamman tulotason alueista jokainen alitti keskiarvon. Hirvensalossa hieman alle viidesosa, eli 19 prosenttia oli yksinhuoltaja perheitä. Kakkskerrassa noin kymmenesosa lapsiperheistä oli yhden vanhemman lapsiperheitä. Pitkämäessä yksinhuoltaja perheiden osuus kaikista lapsiperheistä oli matalin, eli kolme prosenttia. Matalan tulotason alueilla kaikissa ylittyi Turun keskiarvo yhden vanhemman

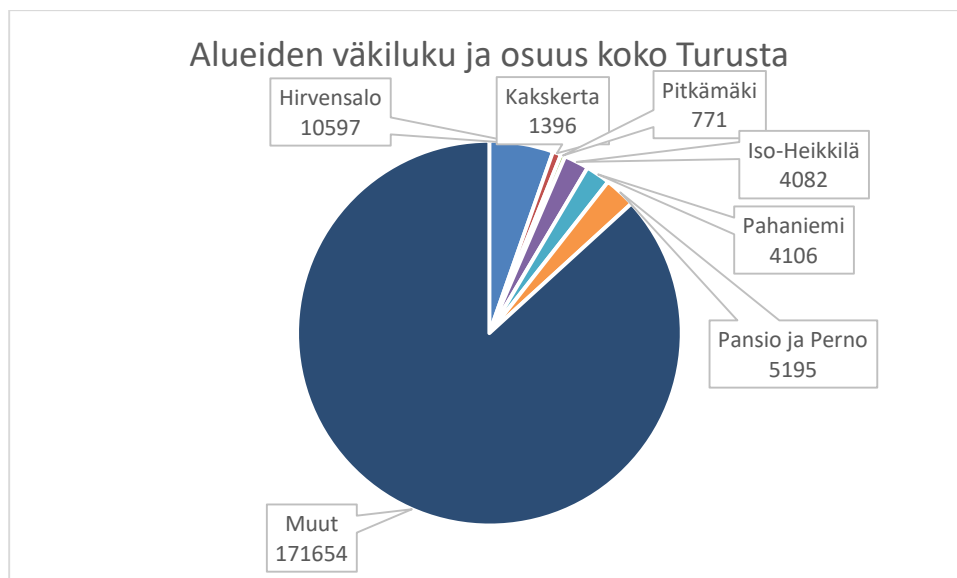
lapsiperheitä. Näistä pienin osuus oli Iso-Heikkilässä, missä 32 prosenttia lapsiperheistä oli yhden vanhemman lapsiperheitä. Toiseksi korkein oli Pansiossa ja Pernossa, joissa osuus kaikista lapsiperheistä oli 39 prosenttia. Korkein osuus yhden vanhemman lapsiperheitä oli Pahanielessä, missä osuus oli 40 prosenttia.

Kuva 6. Yhden vanhemman lapsiperheiden osuus alueen kaikista lapsiperheistä prosentteina (Paavo 2024).

5.2.3 Muut arvot

Kuvassa 7. on alueiden asukasluvut visualisoituna koko Turun asukasluvun osuutena. Tulotasoiltaan korkein Hirvensalo oli myös asukasluvultaan suurin alue 10597 asukkaalla. Kolmen matalan tulotason alueiden asukasluvut olivat suunnilleen samankokoisia, näistä suurin oli Pansio ja Perno, jossa asui 5195 ihmistä. Kakskerrassa asui 1396 ihmistä ja pienin asukasluku oli Pitkämäen 771.

Kuva 7. Kuuden tutkimusalueen väkilukujen osuus koko Turun väkiluvusta visualisoituna (PaAVO 2024).

Taulukossa 2. on lueteltuna kuuden tutkimusalueen prosentuaaliset osuudet lapsia, opiskelijoita sekä eläkeläisiä. Lasten osuus asukkaista oli korkein Hirvensalossa, jossa lapsia oli melkein neljännes eli 23 prosenttia. Kakkerta, Pitkämäki, Pansio ja Perno ja Pahaniemi asuttivat miltei saman osan lapsia, mutta Iso-Heikkilässä lasten osuus oli vain viisi prosenttia. Opiskelijoita oli kaikilla alueilla 6–7 prosenttia, paitsi Iso-Heikkilässä, missä oli melkein tuplasti suurempi osuus opiskelijoita, 12 prosenttia. Iso-Heikkilässä oli samalla toiseksi vähiten eläkeläisiä, 19 prosenttia. Pienin osuus eläkeläisiä oli Moikoinen-Pikisaassa, jossa heitä oli 17 prosenttia, Korkein osuus oli Kakkerran 30 prosenttia. Pahaniemessä eläkeläisiä oli 27 prosenttia, Pitkämäki-Muhkurissa 24 prosenttia ja Pansio-Pernossa 21 prosenttia.

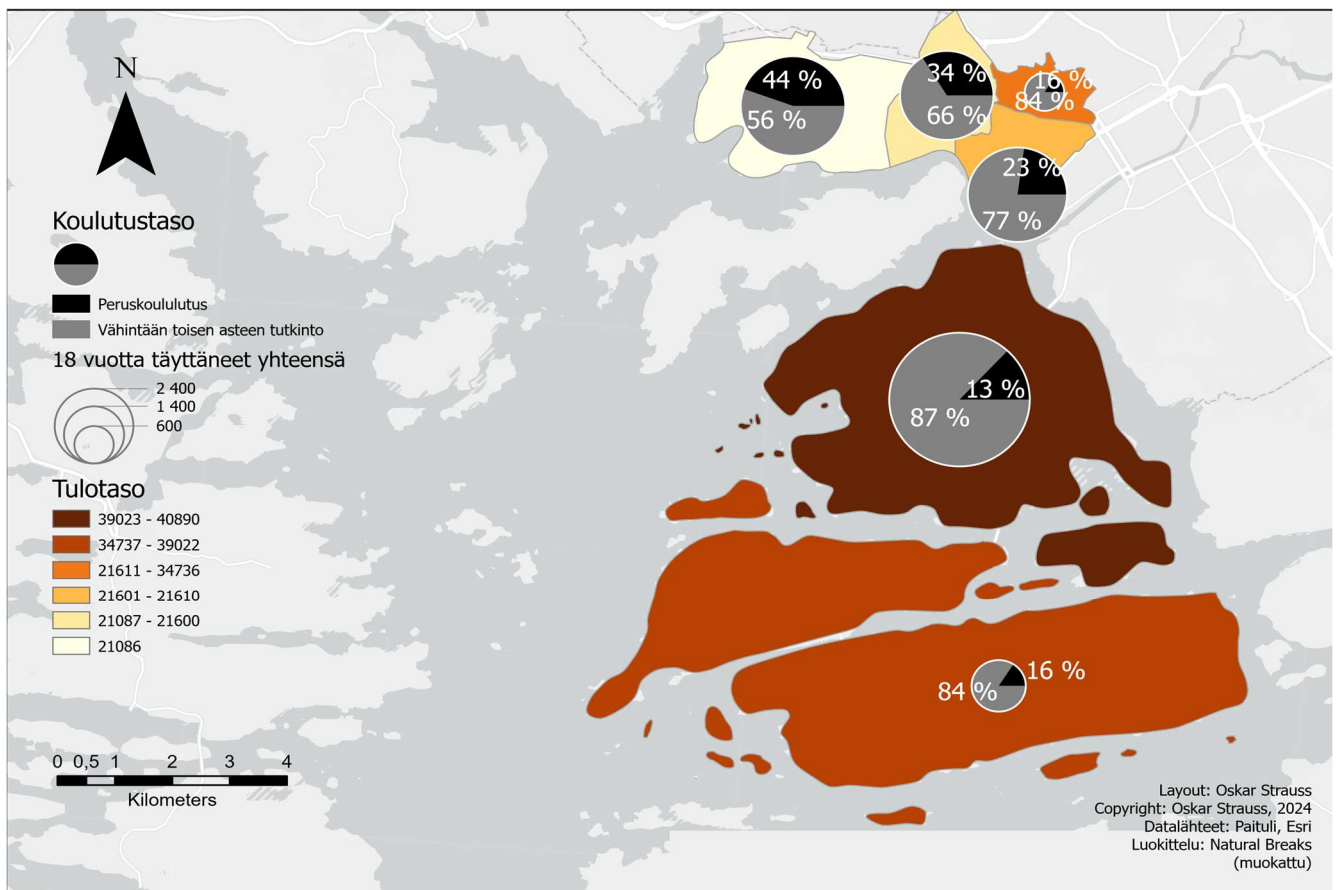
Taulukko 2. Kuuden tutkimusalueen prosentuaalinen osuus lapsia, opiskelijoita ja eläkeläisiä koko väkiluvusta (PaAVO 2024).

Nimi	Lapset	Opiskelijat	Eläkeläiset
Hirvensalo	23 %	7 %	17 %
Kakkerta	14 %	6 %	30 %
Pitkämäki	18 %	7 %	24 %
Pansio ja Perno	15 %	7 %	21 %
Pahaniemi	15 %	7 %	27 %
Iso-Heikkilä	5 %	12 %	19 %

5.2.4 Turun kaupunginosien koulutusosat

Paavo – Postinumeroalueittaisesta avoimesta tiedosta sain myös selville alueiden koulutustasot. Visualisoin ympyrädiagrammilla alueiden peruskoulutuksen suorittaneet ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneet suhteessa toisiinsa. Diagrammin esitän kartalla (Kuva 4.). Lisäsin taustalle vielä koropleetikartan alueiden tulotasosta hahmottamaan tuloksia paremmin, myös alueiden koulutusryhmien osuudet prosentteina on näytetty kartalla. Ympyrädiagrammin koko kertoo, kuinka paljon alueella asuu yhteensä yli 18 vuotta täyttäneitä. Kaikilla asuinalueilla suurin osa 18 vuotta täyttäneistä oli käynyt toisen asteen tutkinnon näistä kahdesta vaihtoehdosta. Suurin prosenttiosuus oli Hirvensalossa, 87 prosenttia, ja matalin Pansio-Pernossa, 56 prosenttia. Kaksikerrassa ja Pitkämäessä oli molemmissa tämä osuus 84 prosenttia. Pahaniemessä osuus oli 66 prosenttia ja 77 prosenttia oli Iso-Heikkilässä.

Pelkän peruskoulutuksen käyneitä Hirvensalon alueella oli 13 prosenttia, Kaksikerrassa sekä Pitkämäessä oli molemmissa 16 prosenttia. Matalamman tulotason alueilla tämä osuus oli taas suurempi. Pansio-Pernossa osuus oli 44 prosenttia, Pahaniemessä 10 prosenttia vähemmän, eli 34 prosenttia ja Iso-Heikkilässä 23 prosenttia. Tuloksista voimme siis huomata selkeästi, miten matalamman tulotason alueilla oli suhteessa enemmän ihmisiä, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulutuksen jälkeistä tutkintoa. Myös vähintään toisen asteen tutkinnonsuorittaneiden osuus korkeamman tulotason alueilla oli huomattavasti suurempi, kuin matalan tulotason alueilla.

Kuva 8. Kolmen matalimman tulotason alueen ja kolmen korkeimman tulotason alueen koulutustasot prosentteina ympyrädiagrammissa. Koropleettikartta tulotasoista taustalla (Paavo 2024).

6 Keskustelu

Tutkimustuloksia tarkastelemalla yleisesti voidaan huomata monen aiemmassa kirjallisuudessa esille nostetun sosiaalisen segregaaation indikaattorin esiintyvän vertaillen Turun kolmea korkeimman ja kolmea matalimman tulotason aluetta. Nämä kuusi aluetta ovat eriytyneet koko Turun tulojen keskiarvosta selkeästi. Koulutustasoiltaan tutkimusalueiden välille esiintyi myös selkeä kahtiajako. Kaikilla alueilla suurin osa yli 18-vuotta täyttäneistä oli käynyt vähintään toisen asteen tutkinnon, mutta tämän osuuden ero vaihteli alueiden välillä. Matalamman tulotason alueilla vähintään toisen asteen tutkinnon käyneiden suhteellinen määrä oli selkeästi pienempi, kuin korkean tulotason alueilla, joissa tämä ryhmä oli selkeä enemmistö. Muun muassa Rasinkangas (2013) on käyttänyt koulutustasoa yhtenä näkökulmana sosiaalisen segregaaation tutkimuksessaan. Tulokseni ovat siis linjassa näkemyksen kanssa, että koulutustasolla on vaikutusta sosiaaliseen segregatioon. Tulokset osoittavat myös selkeästi, kuinka työttömyys ja matala tulotaso korreloi asuinalueilla Turun kontekstissa ja varsinkin tutkimusalueillani todistaen muun muassa Saikkosen ja muut (2018) havainnon oikeaksi siinä, että työttömyys ja matala tuloisuus liittyvät vahvasti toisiinsa. Tuloksistani on myös huomattavissa, että matalan tulotason alueet ovat kaikki maantieteellisesti lähellä toisiaan, mikä oli mielenkiintoinen havainto. Tätä löydöstä auttaa selittämään muun muassa Eerola ja Saarimaa (2019), jotka kertovat, että matalan tulotason väestö asuu usein maantieteellisesti lähellä toisiaan. Saadakseni tuloksia sosiaaliseen segregatioon liittyen Turun alueella oli tärkeää, että otin mukaan myös korkean tulotason alueita. Näin sain selville kaupungin sisäisten erojen luonnetta ja millaisena sosiaalinen segregatio Turun kontekstissa näyttää. Ja niin kuin Seppänen sekä Rusanen (2000) sanoivatkin, alue ei voi olla itsessään segregoitunut, vaan se on sitä verrattuna muihin alueisiin. Täten siis asuinalueiden välisiä eroja, mitä olen Turusta löytänyt ja vertaillut keskenään, voidaan liittää sosiaaliseen segregatioon.

Pansio ja Perno olivat Turun keskituloiltaan matalin alue Turussa. Ne ovat myös tulotasoiltaan matalampia kuin Turun keskiarvo. Kortteinen ja Vaattovaara (2015) esimerkiksi huomauttavat, että alueen matala tulotaso suhteutettuna muihin alueisiin on usein vahva merkki sosiaalisesta segregatiosta. Toiseksi matalin keskiarvo oli Pahaniemellä ja kolmanneksi matalin Iso-Heikkilällä. Alueet ovat kaikki maantieteellisesti lähellä toisiaan Turun länsiosissa. Selityksiä tälle on vaikea löytää käyttämästäni aineistosta, mutta takana voi olla esimerkiksi teollisuuden läheisyys kuten Pernon telakka ja Pansion öljyjalostamo. Hirvensalossa oli korkeimmat keskitulot eli 40890 euroa. Tämä on 19804 euroa enemmän, kuin mitä Pansion ja Pernon

keskitulot olivat. Turun korkeimman tulotason alueella on siis yli kaksi kertaa suuremmat keskitulot, kuin mitä Turun matalimman tulotason alueella. Tämä on muun muassa van Hammin (2021) tutkimuksen, joka kertoo Euroopassa korkean ja matalan tulotason väestön erillään asumisen voimistuneen, kanssa linjassa. Myös toiseksi korkeimman tulotason Kaksikerrassa ja kolmanneksi korkeimman Pitkämäen keskitulot ovat huomattavasti matalan tulotason alueiden keskituloja korkeampia. Kuitenkin pelkästään tulotasojen vertailu ei riitä alueiden hyvinvoinnin mittaamiseen (Rasinkangas 2013), siksi otin myös muita muuttujia tutkimuksiini.

Koulutustaso on muun muassa Rasinkankaan (2013) tutkimuksissa nostettu yhdeksi muuttujaksi sosiaalista segregatiota tutkiessa. Pansiossa ja Pernossa pelkän peruskoulutuksen käyneiden ja vähintään toisen asteen tutkinnon käyneiden jakautuminen oli melkein puolet ja puolet, vähintään toisen tutkinnon käyneiden osuuden ollessa 56 prosenttia. Tämä taas ei itsessään paljoa kertoisi, jos ei verrattaisi korkeimman tulotason alueeseen Hirvensaloon, jossa sama osuus oli 87 %. Muilla korkean tulotason alueilla, eli Kaksikerrassa ja Pitkämäessä sama prosentti oli myös huomattavasti korkeampi eli 85 %. Kuitenkin matalan tulotason alueilla oli eroavaisuuksia tässä suhteessa, vaikka kaikissa vähintään toisen asteen koulutuksen käyneiden osuus oli matalampi kuin korkeamman tulotason alueilla. Iso-Heikkilässä vähintään toisen asteen koulutuksen olivat käyneet 77 % 18-vuotta täyttäneistä asukkaista. Tätä voisi muun muassa selittää myös alueen suuri osuus opiskelijoita. Tulos, että korkeamman tulotason alueilla oli keskimääräisesti korkeampi koulutustaso, on linjassa sen kanssa, että koulutuksella on keskeinen asema sosiaalisen segregatiion kuvaamisessa ja sillä on voimakas yhteys tulo- ja elintason (Rasinkangas 2013). Kuitenkin kuten huomataan, on matalan tulotason alueilla keskenään eroja koulutustason kanssa. Tätä voi selittää muun muassa van Hammin ja muiden (2021) huomautus, että saman koulutustasonomaavilla henkilöillä tulotasot voivat vaihdella paljon.

Työttömien ja yhden vanhemman lapsiperheiden osuuksia tutkimalla löytyi selkeä korrelaatio näiden muuttujien ja tulotason korkeuden välillä. Tämä on siis selkeästi aiempaan kirjallisuuteen vedoten linjassa sosiaalisen segregatiion yleisten ilmenemismuotojen kanssa. Kuten Saikkonen ja muut (2018) huomauttivatkin työttömyys ja pienituloisuus liittyvät läheisesti toisiinsa. Tuloksistani on selkeästi huomattavissa, miten työttömien osa väestöstä on korkeampi matalan tulotason alueilla. Kaikilla korkean tulotason alueilla työttömyys on vain kolme prosenttia, kun se oli Pansiossa ja Pernossa 11 prosenttia, Pahananiemessä yhdeksän prosenttia ja Iso-Heikkilässä kahdeksan prosenttia. Eli tuloksien mukaan mitä matalammat

keskitulot alueella ovat, sitä korkeampi työttömien osuus on väestöstä. Koko Turun keskiarvo työttömien osuudesta alueen keskiarvosta oli viisi prosenttia, joten kaikki matalan tulotason alueet ylittivät tämän kynnyksen ja kaikki korkean tulotason alueet alittivat sen. Tämä on taas merkki siitä, että Turussa sosiaalisen huono-osaisuuden muuttajat kasautuvat samoille alueille.

Myös yhden vanhemman lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä on sitä suurempi mitä matalammat alueen keskitulot ovat. Esimerkiksi Rasinkangas (2013) käytti tutkimuksessaan yhden vanhemman lapsiperheiden osuutta yhtenä sosiaalisen segregaaation indikaattorina. Turun kontekstissa tutkimuksieni mukaan tämä voidaan myös todeta perustelluksi väitteeksi, sillä yhden vanhemman lapsiperheet ovat matalamman tulotason alueille kasautuneet muiden edellä läpikäytyjen muuttujien kanssa. Suurin osuus yhden vanhemman lapsiperheitä oli Pahaniemessä, jossa niitä oli 40 prosenttia. Pansio Pernossa oli 39 prosenttia ja Iso-Heikkilässä 32 prosenttia. Koko Turun keskiarvo oli 25 prosenttia, eli kaikki näistä kolmesta alueesta ylittivät Turun keskiarvon. Korkean tulotason alueista taas jokainen alitti koko Turun keskiarvon. Matalin osuus yhden vanhemman lapsiperheitä oli Pitkämäessä, jossa niitä oli vain kolme prosenttia. Niin kuin Vilkama ja muut (2016) huomauttavat, on huono-osaisuuden kasaantuminen kaupunkialueen sosioekonomisiin eroihin vaikuttava syy.

Pahaniemessä eläkeläisten osuus on tutkimuskohteista toiseksi korkein, 27 prosenttia. Saikkonen ym. (2018) huomauttavat eläkeläisten pienituloisuuden takana olevan usein eri syitä kuin työikäisten ja he jättävätkin eläkeläiset pois kokonaan tulotasoa koskevista analyyseistaan. En kuitenkaan usko Pahaniemen kohdalla eläkeläisten osuuden olevan oleellinen tekijä, sillä muut perinteisemmät sosiaalisen segregaaation indikaattorit eivät ole poikkeavia, eikä eläkeläisten osuus ole merkittävästi muita suurempi. Iso-Heikkilässä oli kaikista alueista korkein osuus työllistyneitä, 53 %. Tämä oli mielenkiintoista, sillä Iso-Heikkilä oli kuitenkin matalan tulotason alue. Muut matalan tulotason alueet olivat Turun keskiarvon alla. Myös Kakskerta, jolla oli toiseksi korkein tulotaso, alitti Turun työllistyneisyys keskiarvon. Tähän voisi esimerkiksi vaikuttaa alueen mediaanituloista poikkeavat keskitulot. Iso-Heikkilässä oli myös muihin tutkimusalueisiin verrattuna suurempi osuus opiskelijoita, 12 prosenttia. Saikkonen ja muut (2018) huomioivat opiskelijoiden olevan tulotason osalta poikkeuksellinen ryhmä, sillä vaikka he olisivatkin työikäisiä henkilöitä, on heidän pääasiallinen toimintansa opiskelu, jonka tuottamat tulot eivät ole suuria. Silti he voivat myös esimerkiksi työskennellä opiskelujen ohella tai omata säästöjä. Iso-Heikkilässä oli myös muihin alueisiin verrattuna todella matala osuus lapsia. Tämä voi johtua erilaisista syistä, esimerkiksi gentrifikaatiosta. Gentrifikaatio on alueen väestörakenteen muuttumista fyysisen ympäristön kunnostamisen

myötä tapahtuvan hintojen nousun takia (DeSena & Ansalone 2009). DeSenan ja Ansalonen (2009) mukaan lapsettomat parit ovat yksi gentrifikaatiota indikoivista ihmisryhmistä. Iso-Heikkilän alueilla on myös rakenteilla uusia asuintaloja yli 3000 asukkaalle (Asola, K. 2005), joka voi fyysisen ympäristön kunnostamisen myötä aiheuttaa gentrifikaatiota. Myös suuri osuus opiskelijoita voi selittää vähäisen osuuden lapsia. Muun muassa Virtala & Kunttu (2006) kertovat opiskelijoiden saavan vähemmän lapsia, kuin muut saman ikäiset. Opiskelijoiden osuus voi olla myös yksi selitys sille, miksi Iso-Heikkilän väestöstä isompi osa omaa vähintään toisen asteen tutkinnon kuin toiset matalan tulotason alueet. Hirvensalossa oli suurin osuus lapsia väestöstä, 23 prosenttia. Myös suurin osuus vähintään toisen asteen tutkinnon saaneita oli Hirvensalossa. Tämä osoittaa Rasinkankaan (2013) löydön, että Turusta sen ympäryskuntiin suuntautuva muutto koskee usein korkeasti koulutettuja lapsiperheitä. Hirvensalon löydökset osoittavat kuitenkin, että niitä Turun alueella vielä on.

Pitkämäen maantieteellinen sijoittuminen on myös mielenkiintoinen asia. Se on sijoittunut kartalla aivan matalan tulotason alueiden viereen, vaikka sosioekonomiset erot ovat suuria. Tähän voisi olla selityksenä esimerkiksi, jos Pitkämäen alueella on enemmän omistusasuntoja ja Pahaniemen ja Iso-Heikkilän alueilla enemmän vuokra-asuntoja. Esimerkiksi Rasinkangas (2013) sanoi Turussa huono-osaisuuden kasautuvat julkisen vuokra-asumisen alueille. Hän myös sanoi ylemmän keskiluokan asuvan Turussa enemmän omistusasunnoissa.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksessani tarkastelin sosiaalista segregatiota Turussa valmiin paikkatieto- ja tilastollisen aineiston avulla valitsemalla muuttujia aiemman kirjallisuuden pohjalta, jotka indikoivat asuinalueiden sosioekonomisia eroja. Keräsin ensiksi Turun kolmen korkeimman tulotason aluetta ja kolmen matalimman tulotason aluetta ja tutkin, mistä sosioekonomisista ryhmistä nämä alueet koostuvat. Lisäksi tarkastelin vielä alueiden koulutustasoa jakamalla asukkaat niihin, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulutuksen jälkeistä koulutusta ja niihin, jotka ovat suorittaneet vähintään toisen asteen tutkinnon. Näiden kysymyksien vastaamiseen käytin Excel- ja ArcGIS Pro-sovelluksia.

Kolmeksi tulotasoiltaan matalimmiksi alueiksi muodostuivat Pansio ja Perno, Pahaniemi ja Iso-Heikkilä. Kolmeksi tulotasoiltaan korkeimmaksi taas Hirvensalo, Kakskerta ja Pitkämäki. Asukarakenteeltaan matalan tulotason alueilla oli isompi osuus työttömiä ja yhden vanhemman lapsiperheitä, lisäksi Iso-Heikkilässä oli muita alueita suurempi osuus opiskelijoita ja pienempi osuus lapsia. Matalan tulotason alueilla asukkaiden osuus, jotka eivät ole käyneet perusasteen jälkeistä tutkintoa, oli suurempi, ja korkean tulotason alueilla asukkaiden osuus, jotka ovat käyneet vähintään toisen asteen tutkinnon, oli suurempi. Tulotaso, työttömien osuus ja yksinhuoltajaperheiden osuus oli matalan tulotason alueilla kaikissa Turun keskiarvosta negatiivisesti poikkeavaa. Korkean tulotason alueilla taas nämä olivat kaikki positiivisesti poikkeavia.

Kaiken kaikkiaan tuloksia tarkastellen voidaan huomata, että Turun sisällä on selkeästi toisistaan sosioekonomisesti eriytyneitä alueita. Kolmen korkeimman tulotason alueen ja kolmen matalimman tulotason alueen välinen keskitulojen ero voi olla jopa melkein kaksinkertainen. Myös edellisen kirjallisuuden pohjalta esille nostamissani sosiaalista segregatiota indikoivissa muuttujissa, kuten työttömyydessä, yhden vanhemman lapsiperheissä ja matalassa koulutustasossa (Rasinkangas 2013) on tuloksien perusteella yhteyttä matalan tulotason kanssa. Nämä aiemman kirjallisuuden sosiaalisen segregatiion muuttujat ja ilmenemistavat ovat siis myös tuloksieni perusteella Turun sosiaalisen segregatiion kannalta olennaisia. Koko Turun keskiarvoihin verrattuna nämä alueet olivat myös poikkeavia huono- ja hyväosaisuuden kannalta. Huono-osaisuutta indikoivat muuttujat kasautuivat kaikki samoille alueille. Maantieteellisesti huono-osaisuus oli jakautunut Turun lounaisosiin asuinalueille, jotka ovat lähekkäin toisiaan.

Tutkimukseni herätti minussa mielenkiintoa tutkia aihetta lisää muun muassa seuraavien aiheiden näkökulmasta: Mikä on maahanmuuttajien osuus väestöstä ja sen vaikutus sosiaaliseen segregatioon? Etninen segregatio on oleellinen osa segregatiotutkimusta ja siitä on aiemmassa kirjallisuudessa paljon puhetta ja sitä pidetään sosiaalisen segregatian yhtenä keskeisimmistä indikaattoreista, kuten Rasinkankaan (2013) ja van Kempenin (1994) tutkimuksissa. Turun kannalta aihe olisi vielä erityisen mielenkiintoinen, koska Saikkonen ym. (2018) kertovat etnisen segregatian olevan Turussa korkeinta Suomen suurkaupungeista. Toinen aihe, jota olisi myös hyvä tarkemmin tutkia on Iso-Heikkilä tapaus. Iso-Heikkilässä oli kolmanneksi matalin keskitulo, mutta suurin työllistymisprosentti ja se erosi selkeästi muista alueista sen opiskelijaväestöllä ja lapsiperheiden pienellä prosentilla. Tämän avulla voisi tutkia, miten opiskelijat vaikuttavat alueen keskituloon, lapsien vähyyteen ja työllistymiseen sekä miksi opiskelijat ovat keskittyneet enemmän Iso-Heikkilään, kuin muihin näistä kuudesta alueesta. Kuvan 1. Karttaa katsoessa voidaan myös huomata, että kaikki alueet ovat melko lähekkäin toisiaan, Turun lounaiskulmassa. Lisäksi voisi tutkia esimerkiksi, onko Pernon telakalla jotain yhteyttä alueen sosioekonomiseen tilanteeseen.

Lähteet

- Amato, P., Patterson, S. & Beattie, B. (2015) Single-parent households and children's educational achievement: A state-level analysis. *Social Science Research* 53 191–202. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.05.012>
- ArcGIS (s.a.a) Shapefile. 2.5.2024 <https://doc.arcgis.com/de/arcgis-online/reference/shapefiles.htm>
- ArcGIS (s.a.b) Esri. 2.5.2024 <https://www.esri.com/en-us/arcgis/products/arcgis-pro/overview>
- Asola, K. (2005) Turun uudet asuinalueet nousevat teollisuustonteille. *Turun Sanomat* 1.8.2005. 2.5.2024. <https://www.ts.fi/uutiset/1074059533>
- Bernelius, V. & Huilla, H. (2021) Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet. *Valtioneuvoston julkaisuja* 7/2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-761-4>
- Bouchrika, I. (2024) College Education in 2024: Influence on Higher Pay & Job. *Research.com*. 7.5.2024 <https://research.com/universities-colleges/college-education-influence>
- Broer, M., Bai, Y. & Fonseca, F. (2021) Socioeconomic Inequality and Educational Outcomes: Evidence from Twenty Years of TIMSS. *IEA Research for Education* 5. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-11991-1>
- Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. & Brown, C. (2011) The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability. *Sustainable Development* 19(5) 289–300. <https://doi.org/10.1002/sd.417>
- DeSena, J & Ansalone, G. (2009) Gentrification, Schooling and social Inequality. *Educational Research Quarterly* 33(1) 60–74. <https://www.proquest.com/docview/216217934?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar&sourcetype=Scholarly%20Journals>
- Eerola E. & Saarimaa, T. (2019) Asuinalueiden segregatio ja naapurustovaikutukset. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 2/2019. <https://www.doria.fi/handle/10024/171482>
- Gong, C., Harding, A. & Tanton, R. (2012). Evidence of Multiple Life Stage Disadvantage for Small Areas in Australia. *Economic Papers A journal of applied economics and policy* 31(1), 76–86. <https://doi.org/10.1111/j.1759-3441.2011.00159.x>

- Horvath, G. (2019) The impact of Social Segregation on the Labor Market Outcomes of Low-Skilled Workers. *The Scandinavian Journal of Economics* 122(1) 3–37.
<https://doi.org/10.1111/sjoe.12324>
- Karsten, L. (2003) Family Gentrifiers: Challenging the City as a Place Simultaneously to Build a Career and to Raise Children. *Urban Studies* 40(12) 573–2584.
<https://www.jstor.org/stable/43100515>
- Kortteinen, M. & Vaattovaara, M., (2015) Segregation aika. *Yhteiskuntapolitiikka* 80(6) 562–574. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015121023620>
- Kosmicki, R. (2020) Equal Access as Social Equity: A Literature Review of Programming and Services in Public Libraries. *Progressive Librarian* 47 51–80.
<https://www.proquest.com/scholarly-journals/equal-access-as-social-equity-literature-review/docview/2577533984/se-2>
- Tietoarkisto (2021) Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. 8.4.2024
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/paattely/paattely/>
- Loukaitou-Sideris, A., Gonzalez, S. & Ong, P. (2019) Triangulating Neighborhood Change: Methods to Study Gentrification. *Journal of Planning Education and Research* 39(2) 227–242. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/0739456X17730890>
- Malmberg, L. (2018) Yksi kuva näyttää, miten valtava kuilu Helsingin alueiden välillä on reventynyt – ”Suomessa sosiaalinen nousu on hidastunut”, sanoo kaupunkimaantieteilijä. *Helsingin Sanomat* 3.11.2018. 22.3.2024
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005887598.html>
- Massey, D., Gross, A. & Eggers, M. (1991) Segregation and the concentration of poverty, and the life chances of individuals. *Social Science Research* 20(4) 397–420.
[https://doi.org/10.1016/0049-089X\(91\)90020-4](https://doi.org/10.1016/0049-089X(91)90020-4)
- Mazorra Rodriguez, A. (2024) Social inequality and residential segregation trends in Spanish global cities. A comparative analysis of Madrid, Barcelona and Valencia (2001–2021). *Cities* 149. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.104935>
- Turku (2024) 7 syytä valita Turku. 6.4.2024 <https://www.turku.fi/opiskelijakaupunki-turku/tule-opiskelemaan-turkuun/7-syyta-valita-turku>
- Paavo 2024 = Paavo – postinumeroalueittainen avoin tieto (2024) Paituli, Tilastokeskus. 7.2.2023 <https://paituli.csc.fi/download.html>
- Ramos Lobato, I. (2021) Koulut ja eriytyvä yhteiskuntakehitys kansainvälisessä valossa. *Valtioneuvoston julkaisuja* 7/2021.

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/3b667ebe-b68e-42c6-b3ac-ba5badf3d986/content>

- Rasinkangas, J. (2013) Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla: tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferenssistä. *Siirtolaisinstituutin tutkimuksia A* 43. <https://www.doria.fi/handle/10024/178457>
- Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. & Vaalavuo, M. (2018) Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. *Terveysten ja hyvinvoinninlaitoksen raportteja 2/2018*.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136125/URN_ISBN_978-952-343-084-6.pdf
- Seppänen, M. & Rusanen, J. (2000) Asuinalueiden väliset sosioekonomiset erot Lahdessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 65(3) 237–245.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101119/003seppanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Silvennoinen, H. (1996) Miten Koulutus Vaikuttaa Työttömyyteen. *Aikuiskasvatus* 3/1996.
<https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/92394/51074>
- SYL (s.a.) Maksuton koulutus 7.5.2024. <https://syl.fi/maksutonkoulutus/>
- Tilastokeskus (2024) Asuntokuntien tulot ja tulojen rakenne alueittain, 1995–2022.
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tjt/statfin_tjt_pxt_118w.px/
- Turku (2024a) 7 syytä valita Turku. 6.4.2024 <https://www.turku.fi/opiskelijakaupunki-turku/tule-opiskelemaan-turkuun/7-syyta-valita-turku>
- Turku (2024b) Turku-tieto. 6.4.2024. <https://www.turku.fi/turku-tieto>
- Van Hamm, M., Tammatu, T., Ubarevinciene, R. & Janssen, H. (2021) *Urban Socio-Economic Segregation and Income Inequality*. Springer, Cham.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-64569-4>
- Van Kempen, E. (1994) The Dual City and the Poor: Social Polarisation, Social Segregation and Life Chances. *Urban Studies* 31(7). <https://doi.org/10.1080/00420989420080911>
- Vilkama, K., Ahola, S. & Vaattovaara, M. (2016) Välttelyä vai vetovoimaa? Asuin ympäristön vaikutus asuinalueilla viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseuduilla. *Helsingin kaupungin tutkimuksia* 4/2016.
https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/16_05_24_Tutkimuksia_4_Vilkama_Ahola_Vaattovaara.pdf

- Vilkama, K. & Hirvonen, J. (2018) Helsingin alueellinen eriytyminen: kaksi lähestymistapaa segregaatian seurantaan. *Kvartti* 1/2018. <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsingin-alueellinen-eriytyminen-kaksi-lahestymistapaa-segregaatian-seurantaan>
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & Tuominen, M. (2014) Erilaistuva pääkaupunkiseute: Sosioekonomiset erot alueittain 2002–2012. *Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia* 1/2014. https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_04_28_Tutkimuksia_1_14_Vilka_ma.pdf
- Virtala, A. & Kunttu, K. (2006). Jäävätkö yliopisto-opiskelijoiden toiveet lasten saamisesta haaveeksi. *Suomen Lääkärilehti* 1–2/2006, 27–32. https://www.researchgate.net/profile/Aira-Virtala/publication/262005151_Jaavatko_yliopisto-opiskelijoiden_toiveet_lasten_saamisesta_haaveeksi/links/5d7922bd4585151ee4aef46a/Jaavaetkoe-yliopisto-opiskelijoiden-toiveet-lasten-saamisesta-haaveeksi.pdf
- Volmari, K. (2018) OECD-vertailu: Vanhempien koulutustaso vaikuttaa yksilön koulutuspolkuun voimakkaasti myös Suomessa. Opetushallitus. 7.5.2024 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2018/oecd-vertailu-vanhempien-koulutustaso-vaikuttaa-yksilon-koulutuspolkuun-voimakkaasti>
- Vuokila-Oikonen, P., Hyväri, S. & Keskitalo, E. (2020) Aukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina: kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä. *Diak työelämä* 19/2020. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Yang, J. & Qiu, M. (2016) The impact of education on income inequality and intergenerational mobility. *China Economic Review* 37 110–125. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2015.12.009>